

1. Komentář k souhrnnému ročnímu tabelárnímu přehledu

1. Commentary on the summary annual tabular survey

1.1 Přehled metod měření

1.1 Overview of measuring methods

1.1.1 Přehled metod měření v síti automatizovaných monitorovacích stanic (AMS)

1.1.1 Overview of measuring methods in the network of automated monitoring stations (AMS)

Komponenta <i>Component</i>	Zkratka <i>Abbreviation</i>	Metoda <i>Method</i>	Typ metody <i>Type of method</i>
SO ₂	UVFL	ultrafialová fluorescence <i>ultraviolet fluorescence</i>	referenční <i>reference</i>
NO _x	CHML	chemiluminiscence <i>chemiluminescence</i>	referenční <i>reference</i>
PM ₁₀ , PM _{2,5}	RADIO	radiometrie <i>radiometry</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
	TEOM	oscilační mikrováhy <i>tapered element oscillating microbalance</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
	OPEL	optoelektronická metoda – např. nefelometrie <i>optoelectronic method – e.g. nephelometry</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
CO	IRABS	IR-korelační absorpční spektrometrie <i>IR correlation absorption spectrometry</i>	referenční <i>reference</i>
O ₃	UVABS	ultrafialová absorpční fotometrie <i>ultraviolet absorption photometry</i>	referenční <i>reference</i>
NH ₃	CHML	chemiluminiscence <i>chemiluminescence</i>	
BTX	GC-FID	plynová chromatografie s plamenoionizační detekcí <i>gas chromatography – flame-ionization detection</i>	referenční <i>reference</i>
	GC-PID	plynová chromatografie s fotoionizační detekcí <i>gas chromatography – photo-ionization detection</i>	
Hg	AFS	nízkoteplotní plynová atomová fluorescenční spektrometrie <i>low-temperature gas atomic fluorescence</i>	

1.1.2 Přehled metod měření v síti manuálních stanic

1.1.2 Overview of measuring methods in the network of manual stations

Komponenta <i>Component</i>	Zkratka <i>Abbreviation</i>	Metoda <i>Method</i>	Typ metody <i>Type of method</i>
SO ₂	WGAE	spektrofotometrie s TCM a fuchsinem (West-Gaekova) <i>spectrophotometry using TCM and fuchsin (West-Gaekova)</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
	IC	iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
NO _x	TLAM	triethanolaminová spektrofotometrie <i>triethanolamine spectrophotometry</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
SPM, PM ₁₀ , PM _{2,5}	GRV	gravimetrie <i>gravimetry</i>	referenční <i>reference</i>
TK/HM	AAS	atomová absorpční spektrometrie <i>atomic absorption spectrometry</i>	referenční <i>reference</i>
	ICP-AES	atomová emisní spektrometrie s indukčně vázanou plazmou <i>inductively coupled plasma – atomic emission spectrometry</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
	XRF	rtg-fluorescence <i>X-ray fluorescence</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
	ICP-MS	hmotnostní spektrometrie s indukčně vázanou plazmou <i>inductively coupled plasma – mass spectrometry</i>	referenční <i>reference</i>
SO ₄ ²⁻	IC	iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>	ekvivalentní <i>equivalent</i>
ΣNO ₃ ⁻	IC	iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>	

Komponenta <i>Component</i>	Zkratka <i>Abbreviation</i>	Metoda <i>Method</i>	Typ metody <i>Type of method</i>
ΣNH_4^+	FIA-BERTH	spektrofotometrie FIA s indofenolem, Berthelotova reakce <i>spectrometry: flow injection analysis (FIA) with indophenol, Berthelot reaction</i>	
VOC	GC-VOC	plynová chromatografie s plamenoionizační detekcí <i>gas chromatography</i>	referenční <i>reference</i>
Benzen <i>Benzene</i>	PD	Metoda odběru – pasivní dosimetr <i>passive sampler</i> Metoda stanovení – plynová chromatografie s plamenoionizační detekcí	
Benzen <i>Benzene</i>	AS	Metoda odběru: sání vzduchu přes adsorbent Metoda stanovení: plynová chromatografie s plamenoionizační detekcí	referenční <i>reference</i>
PAH	GC-MS	plynová chromatografie s hmotnostně selektivní detekcí <i>gas chromatography with mass detection</i>	
	HPLC	vysokotlaká kapalinová chromatografie <i>high performance liquid chromatography</i>	
	GC-MS/PUF	plynová chromatografie s hmotnostní detekcí / pouze plynná fáze (PUF) <i>gas chromatography - mass spectroscopy (only PUF)</i>	
	GC-MS/QUA	plynová chromatografie s hmotnostní detekcí / pouze aerosol (QUARTZ) <i>gas chromatography - mass spectroscopy (only QUARTZ)</i>	
EC [elemental carbon]	HD_FID	tepelný rozklad _ FID <i>heat decomposition_FID</i>	
OC [organic carbon]	HD_FID	tepelný rozklad _ FID <i>heat decomposition_FID</i>	

1.1.3 Přehled metod měření doprovodných meteorologických prvků

1.1.3 Overview of measuring methods of supplementary meteorological elements

Komponenta <i>Component</i>	Zkratka <i>Abbreviation</i>	Metoda <i>Method</i>
Směr a rychlost větru/ <i>Wind direction and velocity</i>	OPEL	optoelektronicky <i>optoelectronically</i>
	U-SONIC	ultrazvukový anemometr <i>ultrasonic anemometer</i>
Globální sluneční záření/ <i>Global radiation (GLRD)</i>	TDM	metoda teplotní diference <i>temperature difference method</i>
Atmosférický tlak <i>Atmospheric pressure</i>	APRESS	měření atmosférického tlaku <i>atmospheric pressure measurement</i>
Relativní vlhkost vzduchu <i>Relative air humidity</i>	CAP	kapacitní čidlo <i>capacitance sensor</i>
	HAIR	vlasový vlhkoměr <i>hair hygrometer</i>
Teplota <i>Temperature</i>	PT100	odporová metoda <i>resistance method</i>
RAD	RAD	dosimetr <i>dosimeter</i>
Srážkový úhrn <i>Precipitation amount</i>	RAIN	automatický srážkoměr <i>automatic pluviometer</i> .....

1.1.4 Princip odběrů a popis použitých metod

1.1.4 Sampling procedure and description of the used methods

FAAS – plamenová atomová absorpční spektrometrie

FAAS – flame atomic absorption spectrometry

Při použití plamenové metody AAS je aerosol analyzovaného vzorku přímo vnášen do plamene acetylén-vzduch, kterým prochází paprsek z příslušné spektrální výbojky. Pokles intenzity záření po průchodu plamenem je indikován a je úměrný koncentraci stanovovaného prvku ve vzorku.
Konkrétní použití: viz GF-AAS

GF-AAS – atomová absorpční spektrometrie s elektrotermickou atomizací

Do grafitové kyvety elektrotermického atomizéru (ETA) je dávkován konstantní mikroobjem okyseleného vzorku srážek a modifikátoru. Zde dochází k jeho vypaření, pyrolýze a atomizaci. ETA je umístěn v optické ose paprsku vysílaného příslušnou spektrální výbojkou. Indikovaný pokles intenzity záření po průchodu kyvetou je úměrný koncentraci stanovovaného prvku.
Konkrétní použití: stanovení kovů např. ve vzorcích srážek odebraných na stanicích srážkoměrné sítě.

Spektrofotometrie, FIA (průtoková injekční analýza) s indofenolem, Bertholetova reakce

Odběry na filtry se provádí v odběrové hlavici, která je prosávána vzduchem 24 hodin denně. Předřazený papírový filtr zachycuje amonné ionty, plynný NH_3 se absorbuje na filtru impregnovaném kyselinou citronovou v metanolu, po výluhu filtrů demineralizovanou vodou se stanovuje NH_4^+ metodou Bertholetovy reakce, kde NH_4^+ reaguje s alkalickým roztokem fenolu a s chlornanem při $60\text{ }^\circ\text{C}$ a vzniklý indofenol se měří spektrofotometricky při 630 nm na průtokovém analyzátoru FIA. Z obou analýz filtrů se vypočte suma NH_4^+ v $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$. Ve srážkách se stanovuje NH_4^+ stejně jako ve vodném výluhu z filtrů.
Konkrétní použití: suma NH_4^+ v ovzduší na manuálních stanicích a NH_4^+ na stanicích srážkoměrné sítě.

Coulometrie

Elektrochemická metoda, měří se elektrolytický proud úměrný koncentraci plynu podle Faradayova zákona.

El. palivový článek

Kontinuálně-manuální metoda, analyzátor APM firmy City Technology, detektorem je selektivní mikropalivová cela.

Gravimetrie

Vzorek se odebírá spojitou filtrací venkovního ovzduší přes vybraný filtrační materiál (membránové filtry z derivátů celulózy či teflonu s odpovídající velikostí pórů nebo ze skleněných vláken; účinnost záchytu $> 99,5\%$). Gravimetrické stanovení z rozdílu hmotnosti filtru po expozici a před expozicí.
Konkrétní použití: SPM, PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$ na manuálních

The aerosol of the analysed sample is directly driven to the acetylene-air flame supplied by the light beam from the respective spectral lamp. The decline of the intensity of the light after passing through the flame is indicated and it is proportional to the concentration of the determined element in the sample.

Use: see GF-AAS

GF-AAS – graphite furnace atomic absorption spectroscopy with electrothermic atomization

The constant microvolume of the acidified precipitation sample and the modifier is dosed to the graphite furnace of the electrothermal atomiser (ETA). Then evaporation, pyrolysis and atomization occur. ETA is located in the optical axis of the beam emitted from the respective spectral lamp. The indicated decline of the light intensity after passing through the furnace is proportional to the concentration of the determined element.

Use: determination of metals e.g. in precipitation samples from the stations of the precipitation monitoring network.

Spectrophotometry, FIA (flow injection analysis) with indophenol, Berthelot reaction

Sampling on filters is carried out in a sampling head which is drawn through air for 24 hours a day. Ammonium ions are captured on the first located paper filter, gaseous NH_3 is captured on the filter impregnated with citric acid in methanol, NH_4^+ is determined by the method of Berthelot reaction after the filters are eluted by demineralized water. NH_4^+ reacts with alkaline solution of phenol and hypochlorite at $60\text{ }^\circ\text{C}$ and the resulting indophenol is determined spectrophotometrically at 630 nm using flow analyzer FIA. The sum of NH_4^+ (in $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$) is calculated from both analyses of the filters. In precipitation NH_4^+ is determined similarly as in the aqueous elution from the filters.

Use: sum NH_4^+ in the ambient air at manual stations and NH_4^+ at the stations of the precipitation network.

Coulometry

Electrochemical method where electrolytical current is proportional to gas concentration according to Faraday's law.

El. fuel cell

A semiautomatic method, APM analyzer of City Technology Corp. with a selective micro-fuel cell.

Gravimetry

The sample is taken through continuous filtration of ambient air on selected filtering material (membrane filters made of cellulose derivatives or teflon with appropriate pore size or of glass fibre; capturing efficiency $> 99,5\%$). The difference between the weight of the filter prior to and after the exposure is determined gravimetrically.

<i>stanicích, v ČHMÚ pro stanovení PM₁₀, PM_{2.5}.</i>
Guajakolová (modif. Jakobs-Hochheiserova) spektrofotometrie
Po oxidaci se NO ₂ absorbuje do roztoku NaOH s přísadkou guajakolu a převádí se na dusitany. Následuje Griessova diazotace sulfanilamidem v kyselém prostředí H ₃ PO ₄ s kopulačním činidlem NEDA (roztokem N-(1-naftyl) etylendiamindihydrochloridu) za vzniku červeného zbarvení. Intenzita zbarvení se měří spektrofotometricky při 560 nm.
Hmotnostní spektrometrie s indukčně vázanou plazmou
Frakcionovaný odběr na membránové filtry z derivátů celulózy, po gravimetrickém stanovení mineralizace v roztoku kyseliny a analýza metodou ICP-MS (hmotnostní spektrometrie), prvková analýza – rozdělení na základě hmotnosti prvků a jejich detekce se zesílením signálu v elektronovém násobiči. <i>Konkrétní použití: Stanovení kovů v SPM, PM₁₀ a PM_{2.5} na manuálních stanicích, v ČHMÚ pro stanovení kovů v PM₁₀, PM_{2.5}, mineralizace v mikrovlnném poli, analýza ICP-MS.</i>
Chemiluminiscence
Excitace molekul dusíku ozonem. Při přechodu molekul z excitovaného do základního energetického stavu dochází k uvolnění záření ve formě chemiluminiscence, které je detekováno fotonásobičem. <i>Konkrétní použití: NO, NO₂, NO_x</i>
Iontová chromatografie
Využívá se pro stanovení aniontů ve srážkách a ve vnějším ovzduší. Vzorek srážky se analyzuje přímo, vzorek ovzduší se prosává přes filtr pro zachycení částic síranů a dusičnanů. Na dalším filtru impregnovaném hydroxidem se zachytí oxid siřičitý a plynná kyselina dusičná. Exponované filtry se vyluhují deionizovanou vodou a síranový a dusičnanový iont se stanoví iontovou chromatografií. Dusičnany a plynná kyselina dusičná se stanovují jako suma dusičnanového iontu. Principem iontové chromatografie je rozdělení aniontů na koloně naplněné anexem a jejich postupné vymytí elučním činidlem s následnou detekcí. <i>Konkrétní použití: Fluoridy, chloridy, dusičnany a sírany ve srážkách a SO₂, sírany a suma dusičnanového iontu ve vnějším ovzduší na manuálních stanicích</i>
IR-korelační absorpční spektrometrie
Záření z infračerveného zdroje prochází dvěma paralelními kytetami, z nichž jedna obsahuje referenční atmosféru a druhou prochází analyzovaný vzorek venkovního ovzduší. Detekovaný rozdíl intenzit záření je úměrný koncentraci oxidu uhelnatého. <i>Konkrétní použití: CO na stanicích AIM</i>
Nízkoteplotní plynová atomová fluorescenční spektrometrie

<i>Use: SPM, PM₁₀, PM_{2.5} at manual stations, in CHMI filters with diameter 47 mm are used for detecting PM₁₀, PM_{2.5}.</i>
Guajacol (modified Jakobs-Hochheiser) spectrophotometry
After oxidation NO ₂ is absorbed into the solution of NaOH with addition of guajacol and is converted to nitrites. Reaction in acid medium of H ₃ PO ₄ with a solution of sulfanilamide and N-(1-naphthyl)ethylene diamine dihydrochloride (NEDA) follows to form a red colour. The intensity of the colour is measured spectrophotometrically at 560 nm.
Mass spectrometry with inductively coupled plasma
Fractional sampling on membrane filters made of cellulose derivatives, after gravimetry acid digestion and ICP-MS (mass spectrometry) analysis, elemental analysis – separation by element mass and their detection with electron multiplier detector. <i>Use: Detection of metals in SPM, PM₁₀ and PM_{2.5} at manual stations, in CHMI for detecting metals in PM₁₀, PM_{2.5}, digestion in microwave field, ICP-MS analysis.</i>
Chemiluminescence
Nitrogen molecule excitation by ozone. With the conversion of the molecule into the basic energetic level, release of radiation as chemiluminescence occurs. This radiation is detected by a photomultiplier. <i>Use: NO, NO₂, NO_x</i>
Ion chromatography
It is used for the determination of anions in precipitation and in the ambient air. The precipitation sample is analyzed directly, the air sample is drawn through a filter to capture sulphate and nitrate particles. Another filter impregnated with hydroxide captures sulphur dioxide and gaseous nitric acid. The exposed filters are leached out using deionized water and the sulphate and nitrate ion are determined by ion chromatography. Nitrates and gaseous nitric acid are determined as the sum of nitrate ion. Ion chromatography is based on the separation of anions in the column filled with anion exchanger and their gradual elution and subsequent detection. <i>Use: Fluorides, chlorides, nitrates and sulphates in precipitation and SO₂, sulphates and sum of nitrate ion in the ambient air at manual stations</i>
IR-correlation absorption spectrometry
The radiation from an infra-red source passes through two parallel cells, one of which contains a non-absorbing background gas, the other contains the analyzed flowing sample of ambient air. The difference in energy between the sample and the reference cell is proportional to the carbon monoxide concentration. <i>Use: CO at AIM stations</i>
Low-temperature gas atomic fluorescence

<p>Páry rtuťi se zachytí v bloku obsahujícím ultračistý zlatý adsorbent ve formě amalgámu, z kterého je rtuť ohříváním uvolňována a dekodována. <i>Konkrétní použití: Hg na stanicích AIM</i></p>
<p>Optoelektronická metoda</p> <p>Směr a rychlost větru se snímají pomocí větrné korouhve a anemometru. Poloha větrné korouhve se snímá optoelektronickými elementy nebo je pomocí kruhového potenciometru převáděna na elektrické napětí. Rychlost otáčení čidla anemometru se stanoví optoelektronicky nebo je pomocí tachodynamu převáděna na elektrické napětí. <i>Konkrétní použití: směr a rychlost větru na stanicích AIM</i></p>
<p>Oscilační mikrováhy (TEOM)</p> <p>Měří hmotnostní množství vzorku zachyceného na výměnném filtru podle změny frekvence oscilujícího kuželovitého nosiče. Vzorek vzduchu prochází filtrem, kde se zachytávají částice prachu, a pokračuje dutým kuželovitým elementem přes elektronické ovládání průtoku do vývěvy. <i>Konkrétní použití: PM₁₀ na stanicích AIM ZÚ</i></p>
<p>Nefelometrie</p> <p>Metoda primárně určená pro měření početní koncentrace aerosolových částic v ovzduší; lze pomocí ní určit také hmotnostní koncentraci ae. částic v ovzduší. Principem metody je úměrnost množství rozptýleného světla velikosti odrazivé plochy ae. částic. Počtu a intenzitě impulzů je pak přiřazena početní koncentrace a velikost ae. částic; tyto údaje lze matematicky přepočítat na hmotnostní koncentraci ae. částic v ovzduší. <i>Konkrétní použití: Např. PM_x na hot-spotech ČHMÚ</i></p>
<p>Pasivní dosimetr</p> <p>Metoda vzorkování – na zachytné medium (většinou chemicky impregnovaný filtr nebo trubička se sorbentem) se samovolnou difúzí zachytává měřená škodlivina. Při zachytu dochází buď k chemické reakci škodliviny s impregnačním činidlem nebo k fyzikální sorpci škodliviny na sorbentu. V laboratoři se zachycená škodlivina vyextrahuje nebo vytěsni ze sorbentu a stanoví se vhodným analytickým postupem. Z analyticky zjištěné koncentrace a délky expozice se pomocí experimentálně stanovených koeficientů vypočítá průměrná koncentrace škodliviny ve zkoumaném ovzduší za exponované období. Expoziční doba je většinou 1–2 týdny. <i>Konkrétní použití: screeningová měření pro orientační posouzení úrovně znečištění v dané oblasti, stanovení benzenu na stanicích imisního monitoringu.</i></p>
<p>Plynová chromatografie – fotoionizační detekce</p> <p>Kontinuální měření aromatických uhlovodíků (benzenu, toluenu, etylbenzenu a xylenu) pomocí analyzátorů BTX fy Syntech metodou plynové chromatografie. Jde o standardní zapojení na odběrovou sondu v kontejneru. Detekce je fotoionizační. <i>Konkrétní použití: Ústí n. L., Praha-Libuš, Pardubice-Rosice</i></p>

<p>Mercury vapour is captured in the block with ultra-clean golden absorbent in the form of amalgam from which mercury is released by heating and decoded. <i>Use: Hg at AIM stations</i></p>
<p>Optoelectronic method</p> <p>The wind direction and velocity are measured using a wind vane and an anemometer. The position of the vane is taken optoelectronically or transferred to electrical voltage using a circular potentiometer. The rotation speed of the anemometer sensor is measured optoelectronically or transferred to electrical voltage using a tachodynamo. <i>Use: wind direction and velocity at AIM stations</i></p>
<p>Tapered element oscillating microbalance</p> <p>It measures the mass of the sample captured on a replaceable filter according to the oscillating tapered element frequency variation. The air sample passes through a filter where the dust particles are captured and runs through a hollow tapered element to a vacuum pump with an electronic flow control. <i>Use: PM₁₀ at AIM ZÚ stations</i></p>
<p>Nephelometry</p> <p>This method is dedicated for air aerosol particle number concentration measurement; it could be also used for quantification of ae. mass concentration in air. Principle of this method is proportionality of scattered light to ae. particle cross-section. Particle number concentration and particle size corresponds to measured counts and intensity of light pulses; these data could be recalculated and expressed as a ae. particle mass concentration in air. <i>Use: E.g. PM_x at CHMI hot-spots</i></p>
<p>Passive sampler</p> <p>The sampling method – the measured air pollutant is captured at the medium (usually impregnated filter or a tube with sorbent) by passive diffusion. After the capture the pollutant reacts with the impregnation agent, or the pollutant is bound with sorbent. The captured pollutant is extracted or released from the sorbent and its concentration is determined by appropriate analysis. Based on the detected concentration and the length of exposure the average pollutant concentration in the monitored area for the period of exposure is calculated using the experimentally set coefficients. The exposure time is usually 1–2 weeks. <i>Use: screening measurements for first assessment of air pollution levels in the given area; determination of benzene at air pollution monitoring stations.</i></p>
<p>Gas chromatography – photo-ionization detection</p> <p>Continual measurement of aromatic hydrocarbons (benzene, toluene, ethylbenzene and xylenes) by BTX analyzers Syntech and gas chromatography method. It is a case of standard linkage to a sampling probe in a container. The method is based on photoionization detection. <i>Use: Ústí n. L., Praha-Libuš, Pardubice-Rosice</i></p>

Plynová chromatografie – plamenoionizační detekce
<p>Kontinuální měření aromatických uhlovodíků (benzenu, toluenu, etylbenzenu a xylenů) pomocí analyzátorů BTX metodou plynové chromatografie. Jde o standardní zapojení na odběrovou sondu v kontejneru. Ionizace organických látek v plameni (vodík-vzduch), vzrůst iontového proudu úměrný koncentraci měřených látek při konstantním průtoku plynů.</p> <p>Manuální stanovení benzenu po odebrání vzorku vzorkovačem NPL nebo pasivním vzorkováním na trubici se sorbentem probíhá v laboratoři pomocí plynové chromatografie s plamenoionizační detekcí. Princip je stejný jako u kontinuálního měření. Trubice je před stanovením tepelně desorbována.</p> <p><i>Konkrétní použití: Praha-Libuš, Praha-Strahovský tunel, Rudolice, Mikulov-Sedlec, Most, Ostrava-Přívoz</i></p>
Plynová chromatografie (POP)
<p>Persistentní organické polutanty (POP) se odebírají velkoobjemovým čerpadlem na filtr z polyuretanové pěny s předřazeným filtrem ze skelných vláken. Exponované filtry se zvlášť extrahují příslušnými rozpouštědly. Po přečištění a zakoncentrování extraktu se vybrané POPs stanovují plynovou chromatografií s hmotnostně selektivní detekcí.</p> <p><i>Konkrétní použití: ČHMÚ – observatoř Košetice, stanice ZÚ</i></p>
Plynová chromatografie (VOC)
<p>Těkavé organické látky (VOC) se stanovují pomocí plynové chromatografie. Odběr vzorků vzduchu se provádí do speciálních evakuovaných ocelových kanystrů v pondělí a čtvrtek každý týden ve 12.00 UTC v intervalu 10 minut (ČHMÚ). Na stanicích ZÚ se každý šestý den odebírá 24hodinový vzorek během topné sezóny (listopad–březen) a každý 12. den mimo topnou sezónu (duben–říjen). Vzorky z transportních kanystrů se před GCH analýzou upraví kryogenní koncentrací.</p> <p><i>Konkrétní použití: stanice ČHMÚ, ZÚ</i></p>
Polarografie
Odběr na membránový filtr, kyselý rozklad, diferenční pulsní polarografie DPPAFW.
Potenciometrie
Potenciometrická titrace do ekviv. bodu pH 4,5.
Radiometrie – absorpce beta záření
<p>Metoda je založena na absorpci beta záření ve vzorku zachyceném na filtračním materiálu. Z rozdílu absorpce beta záření mezi exponovaným a neexponovaným filtračním materiálem, který je úměrný hmotnosti zachycených částic aerosolu, je odvozen údaj o jeho koncentraci.</p> <p><i>Konkrétní použití: SPM, PM₁₀, PM_{2,5} na stanicích AIM</i></p>
Rtg-fluorescence
<p>Odběr na teflonový filtr, nedestruktivní analýza ozařováním rtg-paprsky.</p> <p><i>Konkrétní použití: kovy a sírany v SPM</i></p>

Gas chromatography – flame-ionization detection
<p>Continual measurement of aromatic hydrocarbons (benzene, toluene, ethylbenzene and xylenes) by BTX analyzers and gas chromatography method. It is a case of standard linkage to a sampling probe in a container. Ionization of organic substances in flame (hydrogen-air), increase of ion current proportional to the concentration of the measured substances at constant gas flow.</p> <p>Benzene analysis by manual method (after passive sampling of active sampling to a sorption tube) is made in a laboratory using gas chromatography with flame ionization detection method. The measuring principle is the same as in continual (automated) method. The sampling tube is thermal desorbed prior to analysis.</p> <p><i>Use: Praha-Libuš, Praha-Strahovský tunel, Rudolice, Mikulov-Sedlec, Most, Ostrava-Přívoz</i></p>
Gas chromatography
<p>Persistent organic pollutants (POP) are captured on glass-fibre and polyurethan filters using high-volume pump sampling. Exposed filters are separately eluated by relevant solvents. After purification and preconcentration the selected POP are measured by gas chromatography with mass detection.</p> <p><i>Use: CHMI - Košetice observatory, ZÚ stations</i></p>
Gas chromatography
<p>Volatile organic compounds (VOC) are determined by gas chromatography. Air samples taken in special vacuum steel canisters on Monday and Thursday of each week at 12:00 UTC for a period of 10 minutes (CHMI). At Health Institutes' (ZÚ) stations the 24-hour samples are taken every 6th day during the heating period (November–March) and every 12th day in the non-heating period (April–October). Samples from transportation canisters are modified by cryogenic concentration prior to the GCH analysis.</p> <p><i>Use: CHMI and ZÚ stations</i></p>
Polarography
Sampling on membrane filter, acid decomposition, differential pulse polarography DPPAFW.
Potentiometry
Potentiometric titration to equiv. point pH 4.5
Radiometry – absorption of beta radiation
<p>It stands on beta-ray absorption in a sample captured on filtering material. The difference between the beta-ray absorption of the exposed and non-exposed filtering material, which is proportional to the mass of the captured suspended particulate matter, gives the information on its concentration.</p> <p><i>Use: SPM, PM₁₀, PM_{2,5} at AIM stations</i></p>
X-ray fluorescence
<p>Non-destructive analysis with sampling on teflon filter exposed to X-rays.</p> <p><i>Use: metals and sulphates in SPM</i></p>

Spektrofotometrie s TCM a fuchsinem (West-Gaekova)
Oxid siřičitý se zachycuje do roztoku tetrachlorortuťnatanu sodného (TCM) s přísávkem Chelatonu III. Vzniklá sloučenina dáá v kyselém prostředí s fuchsinem a formaldehydem červenofialové zbarvení, které se měří spektrofotometricky při 586 nm. <i>Konkrétní použití: SO₂ na manuálních stanicích</i>
Teplotní diference
Pro měření energie slunečního záření (GLRD) ve W.m ⁻² se používá metody teplotní diference (měření rozdílu teploty černě a bíle zbarvených segmentů povrchu čidla, které mají různou odrazivost pro krátkovlnné sluneční záření).
Triethanolaminová spektrofotometrie
Po oxidaci se NO ₂ absorbuje do roztoku thiethanolaminu s přidáním kyseliny sulfanilové v kyselém prostředí H ₃ PO ₄ s kopulačním činidlem NEDA. Intenzita zbarvení se měří spektrofotometricky při 540 nm. <i>Konkrétní použití: NO_x na manuálních stanicích ZÚ</i>
Ultrazvukový anemometr
Porovnání časových intervalů, za které urazí ultrazvukový impuls dráhu mezi ultrazvukovými měniči. <i>Konkrétní použití: měření rychlosti větru</i>
UV absorpce
Metoda spočívá v absorpci záření o vlnové délce 254 nm ozonem přítomným v analyzovaném vzorku. UV lampou se střídavě měří nulový – čistý vzduch a vlastní vzorek v kvetách. <i>Konkrétní použití: ozon na stanicích AIM</i>
UV fluorescence
Analyzovaný vzorek je ozařován UV lampou. Přítom dochází k energetické excitaci molekuly SO ₂ . Při zpětném přechodu molekuly do základního energetického stavu dochází k uvolnění energie ve formě fluorescenčního záření. Toto záření, které je úměrné koncentraci oxidu siřičitého, je detekováno fotonásobičem. <i>Konkrétní použití: SO₂, H₂S na stanicích AIM</i>
Vysokotlaká kapalinová chromatografie (HPLC) nebo plynová chromatografie s hmotnostní detekcí (GC/MS) (stanovení PAH)
Odběr vzorku je prováděn maloodběrovým/velkoodběrovým vzorkovačem na křemenný filtr a případně další sorpční materiál pro PAH v plynné fázi. Odebrané vzorky jsou pak upraveny v chemické laboratoři a analyzovány metodou HPLC nebo metodou GC-MS. <i>Konkrétní použití:</i> <i>GC/MS – stanovení PAH ze vzorků odebraných na stanicích ČHMÚ, SZÚ</i> <i>HPLC – stanovení PAH ze vzorků odebraných na stanicích ZÚ</i>
Tepelný rozklad FID
Organický uhlík (OC) a elementární uhlík (EC) se stanovují z aerosolu PM ₁₀ a PM _{2,5} záchytem na křemíkový filtr. Vyseknutý vzorek se vloží do

Spectrophotometry with TCM and fuchsin – West-Gaek
The sulphur dioxide is absorbed into a sodium tetrachloromercury solution (TCM) containing Chelaton III. The compound formed reacts with fuchsin and formaldehyde in acid medium to yield a red-purple colour, which is measured spectrophotometrically at 586 nm. <i>Use: SO₂ at manual stations</i>
Temperature difference method
Energy of solar radiation (GLRD) is measured in W.m ⁻² using temperature difference method. The temperature difference of black and white coloured segments of sensor surface with different reflection to short-wave solar radiation is measured.
Triethanolamine spectrophotometry
After oxidation NO ₂ is absorbed into the solution of thiethanolamine with sulfanilic acid in acid medium of H ₃ PO ₄ using NEDA. The intensity of the colour is measured spectrophotometrically at 540 nm. <i>Use: NO_x at manual ZÚ stations</i>
Ultrasonic anemometer
Comparison of the times taken for an ultrasonic puls to travel between ultrasonic transducers. <i>Use: wind velocity measurement</i>
UV absorption
The method rests upon absorption of radiation with the wavelength of 254 nm by ozone in the analyzed sample. The radiation source is an UV-lamp and clean air (zero) and the sample itself are alternately measured in cell. <i>Use: ozone at AIM stations</i>
UV fluorescence
The analysed sample is exposed to UV-lamp irradiation with energetic excitation of SO ₂ molecule. With the backward conversion of the molecule into the basic energetic level, energy as fluorescing radiation is released. This radiation is proportional to the sulphur dioxide concentration and is detected by a photomultiplier. <i>Use: SO₂, H₂S at AIM stations</i>
High performance liquid chromatography (HPCL) or Gas chromatography – mass detection (GC/MS) (determination of PAHs)
Samples are taken by low or high volume samplers. They are captured on a quartz filter and further adsorbing material for PAH in gaseous phase. The samples are processed in a chemical laboratory and analyzed by the HPLC method or GC-MS method. <i>Use:</i> <i>GC/MS – determination of PAHs samples taken in CHMI, SZÚ stations</i> <i>HPLC – determination of PAHs samples taken in ZÚ stations</i>
Heat decomposition FID
Organic carbon (OC) and elemental carbon (EC) are determined from aerosol PM ₁₀ and PM _{2,5} by capture on silicon filters. The cut sample is inserted into

křemíkové pece propláchnuté heliem. Termálním rozkladem vzniklé produkty se oxidují oxidem manganičitým na CO₂, který je konvertován na metan a měřen plamenionizačním detektorem jako OC. Při druhém teplotním programu je zoxidován elementární uhlík v oxidační směsi kyslíku s heliem a měřen stejným způsobem.
Konkrétní použití: EC, OC

silicon furnace flushed with helium. The resulting products, created by thermal decomposition, are oxidized by manganese dioxide to CO₂ which is converted to methane and measured by flame ionization detector as OC. During the second thermal programme elemental carbon is oxidized in the oxidation mixture of oxygen and helium and is measured in the same way.
Use: EC, OC

1.1.5 Přehled typů odběrů a analytických metod v síti sledování kvality srážek ČHMÚ

1.1.5 Overview of sampling types and analytical methods in the CHMI precipitation monitoring network

Sledované komponenty ve srážkách <i>Observed components in precipitation</i>	Interval odběru <i>Sampling period</i>	Typ odběru <i>Sampling type</i>	Analytická metoda <i>Analytical methods in laboratory</i>
úhrn srážek <i>amount of precipitation</i>	denně <i>daily</i>	automatický srážkoměr <i>rain gauge</i>	
vodivost <i>conductivity</i>	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	EC-metr <i>EC-meter</i>
pH	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	pH metr <i>pH meter</i>
F ⁻	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	IC – iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>
Cl ⁻	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	IC – iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>
SO ₄ ²⁻	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	IC – iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>
NO ₃ ⁻	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	IC – iontová chromatografie <i>ion chromatography</i>
Na ⁺	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	FAAS – plamenová atomová absorpční spektrometrie <i>flame atomic absorption spectrometry</i>
Mg ²⁺	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	FAAS – plamenová atomová absorpční spektrometrie <i>flame atomic absorption spectrometry</i>
Ca ²⁺	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	FAAS – plamenová atomová absorpční spektrometrie <i>flame atomic absorption spectrometry</i>
K ⁺	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	FAAS – plamenová atomová absorpční spektrometrie <i>flame atomic absorption spectrometry</i>
NH ₄ ⁺	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	spektrofotometrie, FIA s indofenolem, Bertholetova reakce <i>spectrophotometry, FIA with indophenol, Bertholet reaction</i>
As, Cd, Co*, Cr*, Cu*, Fe*, Ni, Mn*, Pb, Se*, V*, Zn*	týdně <i>weekly</i>	čisté srážky <i>wet-only</i>	ICP-MS– hmotnostní spektrometrie s indukčně vázanou plazmou <i>inductively coupled plasma - mass spectrometry</i>

Poznámky:

Na observatoři Košetice se navíc provádí měsíční odběr srážek s prašným spadem a měsíční odběr podkorunových srážek. Dále se zde provádí denní odběr čistých srážek s analýzou běžně stanovovaných iontů včetně analýzy POPs-PCB a POPs-PAH. Čisté srážky se odebírají automatickým odběrovým zařízením firmy Eigenbrodt NSA 181/KHD a NSA 181/S. Pro odběr srážek s prašným spadem se používá zařízení

Notes:

At the Košetice observatory monthly bulk samples are also collected as well as monthly throughfall samples. In addition, daily wet-only samples are also collected there using the analysis of commonly determined ions incl. the analysis of POPs-PCB and POPs-PAH. Wet-only sampling is realized by automatic collectors NSA 181/KHD and NSA 181/S supplied by Eigenbrodt Co. Bulk sampling is realized by Precipitation Collector RSI

Precipitation Collector RS1 dodané z NILU Products AS, filiálky Norského institutu pro výzkum ovzduší (Norwegian Institute for Air Research – NILU).
Kovy označené * nejsou akreditované u Českého institutu pro akreditaci.

1.2 Datová základna ročního zpracování a Informační systém kvality ovzduší

Pravidelně publikovaný Tabelární přehled je výsledkem statistické analýzy imisních dat systematicky ukládaných za daný kalendářní rok do imisní databáze ze všech významných sítí monitorujících znečištění ovzduší na území státu. Z tabulek statistického přehledu je zřejmé, z jakého počtu měřicích míst byla za rok 2017 uložena a zpracována data.

Od roku 1992 byl v ČHMÚ s využitím aktuálních informačních technologií vybudován Imisní informační systém (IIS), později byl integrován do databázového systému Informační systém kvality ovzduší (ISKO), který je dále rozvíjen.

Od vzniku systému ISKO nastalo mnoho změn ve sběru a publikování dat, narůstaly požadavky na rozšíření funkčnosti databázového systému. Proto byl realizován projekt nového datového modelu ISKO2 pod RDBMS Oracle. ISKO2 reaguje na narůstající požadavky na prezentaci výsledků měření v různých formách, včetně publikování na internetu. Umožňuje daleko širší možnosti pro ukládání, verifikaci, export dat a jejich další zpracování. Týká se to i metadat, což jsou údaje o lokalitách a měřicích programech v těchto lokalitách. Součástí ISKO2 je silná, stále rozvíjená softwarová podpora, která usnadňuje činnosti spojené se zpracováním naměřených dat a metadat a jejich prezentaci.

Informační systém kvality ovzduší ISKO soustřeďuje a zpřístupňuje k dalšímu zpracování naměřená data z významných sítí monitorujících látky znečišťující ovzduší a data ze sítí sledování chemického složení atmosférických srážek a atmosférické depozice. Umožňuje tak efektivnější všeobecné využití nákladně získávaných dat. Zejména souhrnné územní hodnocení imisního zatížení a analýza časového vývoje stavu znečištění ovzduší na území státu jsou nemyslitelné bez soustředění a systematické archivace všech dostupných údajů o imisích. Soustavná potřeba objektivizace těchto hodnocení navíc vyžaduje i současný přístup k emisním, meteorologickým a klimatickým datům a geografickým údajům o rozmístění zdrojů znečišťování, rozsahu a lokalizaci lesních porostů, sídelních jednotek, vedení komunikací a podobně.

Na obr. 1 jsou schematicky znázorněny vazby ISKO na zdroje dat a kooperující systémy. Schéma vystihuje především propojení monitorovacích sítí kvality ovzduší, zdrojů vykazovaných dat se složkovou zpracovatelskou a informační vrstvou představovanou Informačním systémem kvality ovzduší a vazby na vyšší vrstvou – průřezové informační systémy.

*supplied by NILU Products AS, a subsidiary of the Norwegian Institute for Air Research (NILU).
Metals signed by * are not accredited by the Czech Accreditation Institute.*

1.2 Database of the annual processing and Air Quality Information System

The periodically published Tabular Survey is a result of the statistical processing of air pollution data systematically stored over the calendar year in the air pollution database from all significant networks monitoring air pollution in the country. From the statistical tables it is apparent from how many monitoring stations data were stored and processed in 2017.

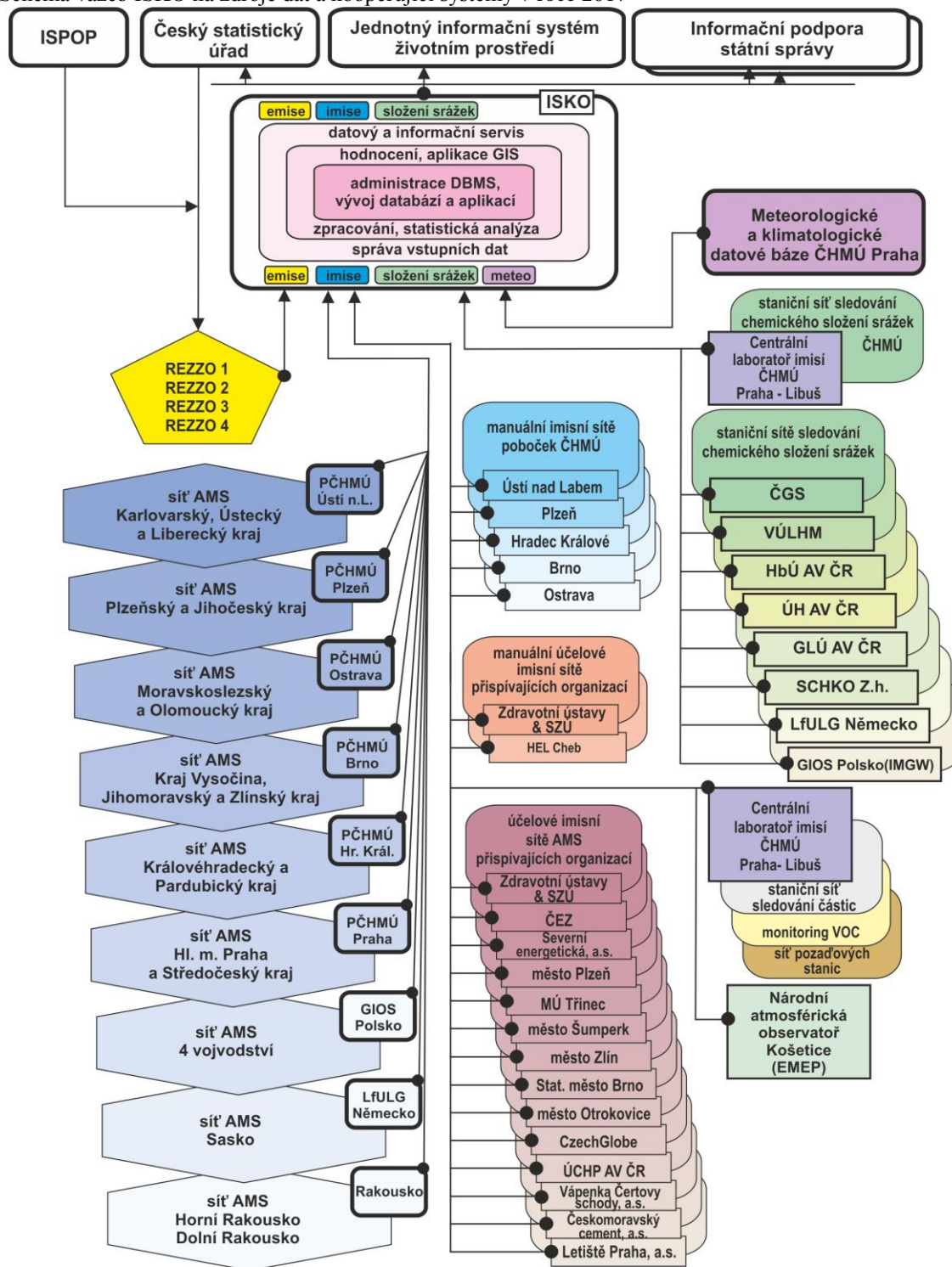
Since 1992, the up-to-date information technology has been utilized in the CHMI to establish the Air Pollution Information System (IIS), later integrated in the database system Air Quality Information System (AQIS) which is further developed.

Since the establishment of the AQIS system there have been a lot of changes in data collecting and publishing and the requirements to extend the utility function of the database system have increased. Therefore the new data model AQIS2 project was implemented under RDBMS Oracle. AQIS2 meets the growing demands on the presentation of measurement results in various forms incl. internet publication. The new model enables much larger possibilities of data storage, verification, export and further processing. This applies also to metadata, i.e. data about localities and measuring programmes used in these localities. AQIS2 provides the strong, constantly developing software support facilitating the activities connected with the measured data and metadata processing and presentation.

The Air Quality Information System AQIS collects and provides access to further processing of data gathered within significant air pollution monitoring networks and data from the monitoring networks for chemical composition of atmospheric precipitation and atmospheric deposition. It thus allows more effective general utilization of these expensive data. The integrated regionalised evaluation of air pollution levels, and analysis of the development over time of the status of air pollution in this country would not be feasible without collecting and archiving systematically at one place all the air pollution data available. The continuous need to make this assessment objective also necessitates simultaneous accessibility of emission, meteorological and climatic data and geographic information on the locations of pollution sources, the extent and location of forest growth, residential areas, roadways and similar information.

Fig. 1 schematically depicts AQIS's links to data sources and co-operating systems. The scheme outlines the interconnection of air quality monitoring networks and sources of data on emissions with data processing and information layers represented by AQIS, and the linkage to a higher-level layer – "cross-sectional" information systems.

Obr. 1 Schéma vazeb ISKO na zdroje dat a kooperující systémy v roce 2017

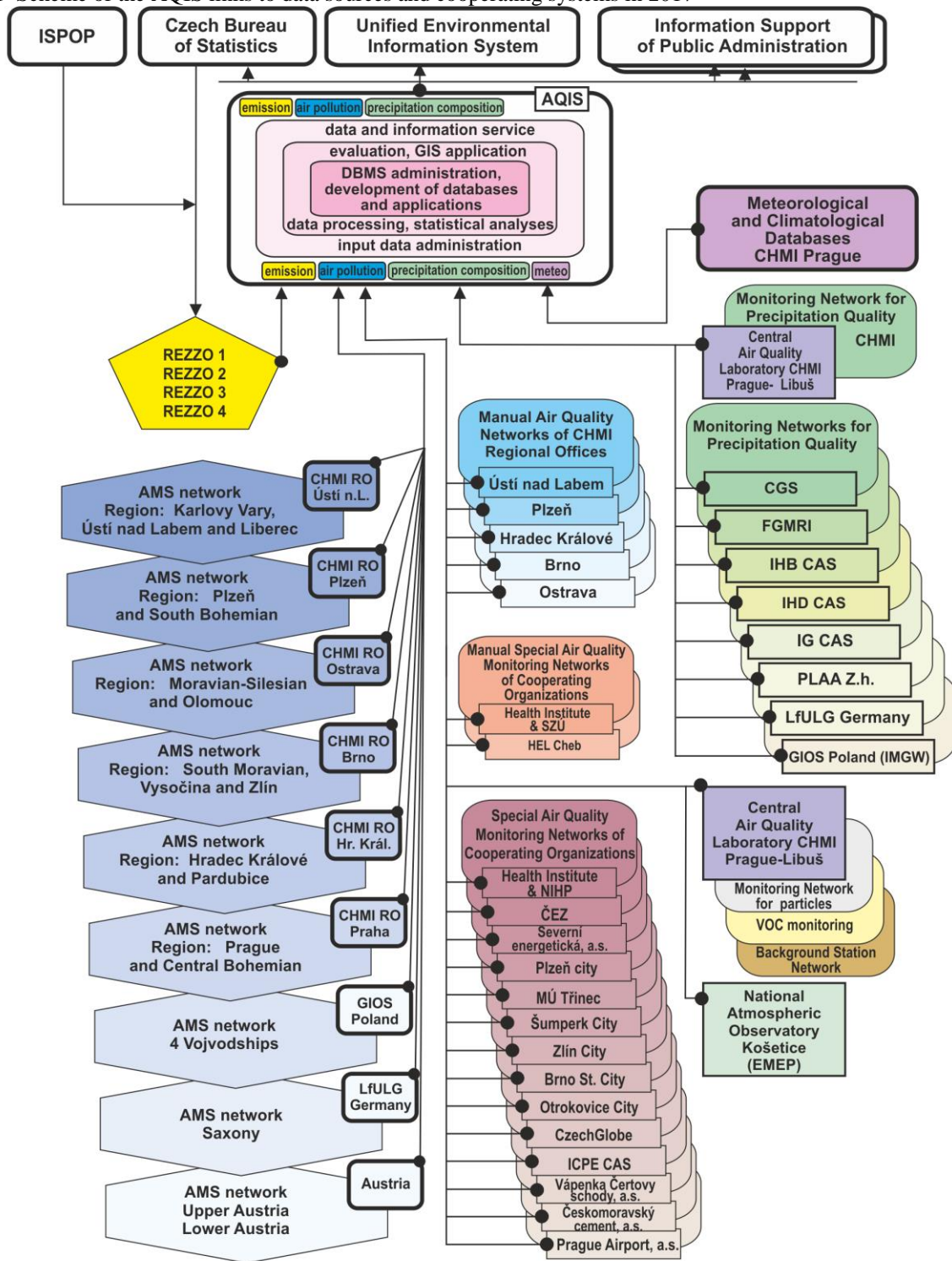

Vysvětlivky:

ISKO Informační systém kvality ovzduší
 DBMS Systém řízení báze dat
 GIS Geografický informační systém
 PČHMÚ Pobočka ČHMÚ
 SZÚ Státní zdravotní ústav
 VÚLHM Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
 HEL Cheb Hygienické a ekologické laboratoře Cheb
 SCHKO Z.h. Správa CHKO Železné hory
 ISPOP Integrovaný systém plnění
 ohlašovacích povinností

AMS Automatizovaná monitorovací stanice
 REZZO Registr emisí a stacionárních zdrojů
 ČGS Česká geologická služba
 HBÚ AV ČR Hydrobiologický ústav Akademie věd ČR
 ÚH AV ČR Ústav pro hydrodynamiku Akademie věd ČR
 GLÚ AV ČR Geologický ústav Akademie věd ČR
 ÚCHP AV ČR Ústav chemických procesů Akademie věd ČR (měření počtu částic)
 CzechGlobe Centrum výzkumu globální změny Akademie věd ČR
 LfULG Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie Dresden, SRN
 GIOS Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Polsko
 IMGW Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Wrocław, Polsko

Fig. 1 Scheme of the AQIS links to data sources and cooperating systems in 2017

Explanations:

- AQIS Air Quality Information System
- DBMS Database Management System
- GIS Geographic Information System
- CHMI RO CHMI Regional Office
- NIPH National Institute of Public Health
- FGMRI Forestry and Game Management Research Institute
- PLAA Z.h. PLA Administration Železné hory
- Hel Cheb Hygienic and ecological laboratories Cheb
- ISPOP Integrated System of Compliance with Reporting Duty in Environmental Areas

- AMS Automated Monitoring Station
- REZZO Register of emissions and stationary sources
- CGS Czech Geological Survey
- IHB CAS Institute of Hydrobiology of the Czech Academy of Sciences
- IHD CAS Institute of Hydrodynamics of the Czech Academy of Sciences
- IG CAS Institute of Geology of the Czech Academy of Sciences
- ICPE CAS Institute of Chemical Process Fundamentals of the Cz. Acad. of Sc.
- CzechGlobe Global Change Research Centre, Academy of Sciences
- LfULG Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie Dresden, FRG
- GIOS Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Poland
- IMGW Institute of Meteorology and Water Management, Wrocław, Poland

1.2.1 Výpočetní systém

Od roku 1993 byly Tabulární přehled i Grafická ročenka kompletně připravovány na výpočetním systému s databázovým serverem SUN s instalovaným mnohauživatelským relačním databázovým systémem Ingres pod operačním systémem SOLARIS. V roce 2003 byl realizován přechod na RDBMS Oracle. Údajové jádro informačního systému je realizováno pod RDBMS s dominantním využitím architektury klient–server. Pojetí systému se opírá o koncepci distribuce zpracování v lokální síti na pracovních stanicích a osobních počítačích s přímým přístupem zpracovatelských a analytických programů, jako je geografický informační systém ARC/INFO a ArcGIS, statistické programy Statistica, Systat, tabulkové a grafické programy, k údajům v centrální databázi ČHMÚ se zajištěným nepřetržitým a zálohovaným provozem.

Český hydrometeorologický ústav má na území republiky rozmístěné svoje pobočky, které především provádějí měření a zajišťují sběr dat a základní zpracování v rámci regionu, včetně analýzy v laboratořích. Pobočky jsou propojeny s centrálním systémem v Praze paketovou privátní datovou sítí ČHMÚ a virtuální privátní sítí (VPN).

1.2.2 Hodnocení znečištění ovzduší

V roce 2012 vstoupil v platnost zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a vyhláška č. 330/2012 Sb., o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích. Imisní limity a meze pro posuzování podle zákona č. 201/2012 Sb., v platném znění, a vyhlášky č. 330/2012 Sb. jsou uvedeny v úvodní části ročenky. Pod tabulkou imisních limitů je tam zmínka o novele zákona o ochraně ovzduší, která se týká hodnocení počínaje rokem 2017.

1.3 Popis obsahu tabulek

1.3.1 Přehled staničních sítí

Jak bylo řečeno v předmluvě, ročenka uvádí přehled imisních údajů v České republice ve velmi širokém rozsahu. Zahrnuje výsledky měření několika organizací. Na začátku tabulární části je uvedena souhrnná statistická tabulka, která uvádí počty lokalit, ze kterých skutečně docházela data, podle jednotlivých krajů a podle vlastníků; dále je uveden přehled počtu lokalit, kde se měří základní znečišťující látky a doprovodné veličiny na stanicích AMS, podle krajů a podle vlastníka; přehled počtu míst, kde se měří základní znečišťující látky a doprovodné veličiny manuálními a kontinuálně manuálními postupy, podle krajů a podle vlastníka; přehled celkového počtu lokalit se speciálním měřením, podle vlastníka, kde jsou podle typu měřicí stanice uvedeny počty stanic v jednotlivých krajích podle vlastníků a podle měřené veličiny. Tyto přehledy zahrnují lokality (měřicí místa) na území

1.2.1 Computer system

Starting from 1993, both the Tabular Survey and the Graphic Yearbook were completely prepared using a computer system with the SUN database server with the installed Ingres multi-user relative database system under the SOLARIS operating system. In 2003 there was a change to RDBMS Oracle. The data core of the information system is implemented under RDBMS with predominant utilization of client–server architecture. The concept of the system is based on distributed processing in the local network at working stations and personal computers with direct access of processing and analytical programmes, such as the ARC/INFO and ArcGIS geographical information systems, the statistical programmes Statistica, Systat, tabular and graphical programmes, to the data in the CHMI central database with features of uninterrupted and backed-up operation.

The Czech Hydrometeorological Institute has its regional offices throughout the Czech Republic; they are mainly concerned with measurements, data collection and initial processing within their respective regions, including the laboratory analysis. The offices are connected to the central system in Prague via CHMI's packet private data network and via the virtual private network (VPN).

1.2.2 Air pollution assessment

In 2012 Clean Air Act No. 201/2012 Coll. and Decree No. 330/2012 Coll., about the way of assessment and evaluating the level of pollution, extent of informing the public about the level of pollution and during the smog situations. The limit values and assessment thresholds set by the Act No. 201/2012 Coll., as amended, and Decree No. 330/2012 Coll. are published in the introductory part. The notification of the Amendment of Act on air protection is published in this part under the table of limit values. The Amendment is applied to assessment starting the year 2017.

1.3 Commentary on the contents of the tables

1.3.1 Survey of the station networks

As mentioned in the Preface, the yearbook gives a very extensive survey of the air pollution data for the Czech Republic. It includes the measuring results collected by several organizations. The tabular part begins with the summary statistical table giving the numbers of localities from which data were actually received, based on the individual regions and on the owners. The next tables show: the numbers of localities measuring basic pollutants and supplementary quantities at AMS stations, based on the regions and the owner; the numbers of localities measuring basic pollutants and supplementary quantities by manual and semiautomatic methods, based on the regions and the owner; the total number of localities with special measurements, based on the owner giving the types and numbers of stations in individual regions, based on the owner and the type of the measured quantity. These surveys include the

České republiky, ze kterých byla v roce 2015 dodávána naměřená data do Informačního systému kvality ovzduší (ISKO).

1.3.1.1 Přehled lokalit a měřících programů

V přehledu jsou uvedeny všechny lokality a měřící programy měření imisí, které jsou zaregistrovány v databázi ISKO a u nichž bylo pro rok 2017 zaregistrováno alespoň jedno měření. U každé lokality je uveden seznam měřících programů, které jsou zaregistrovány v ISKO, a jejich charakteristika – název, kód, klasifikace, typ a registrované měření. Přehled lokalit je uspořádán podle krajů, okresů a názvů lokalit. Na závěr jsou zobrazeny mapy zón a aglomerací (krajů) České republiky s vyznačením umístění lokalit a měřících programů s uvedením jejich kódu a původního čísla v rámci ISKO.

Následuje seznam stanic sítí sledování chemického složení atmosférických srážek a atmosférické depozice a jejich umístění na území České republiky.

1.3.1.2 Typy měřících programů

Vzhledem k přechodu na nový databázový model ISKO2, byla upravena i oblast dříve používaných typů stanic a to tak, aby lépe odrážela realitu. V ISKO2 je definována lokalita (místo měření); na této lokalitě může probíhat měření jedním nebo více měřícími programy. Seznam měřících programů v roce 2017 je uveden v následující tabulce.

Imise

Kód měřícího programu <i>Code of measuring programme</i>	Měřící program <i>Measuring programme</i>	Způsob měření <i>Type of measurement</i>	Sběr analogových hodnot a zpracování <i>Analogue values collection and treatment</i>
M	manuální <i>manual</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, processing in laboratory</i>
A	automatizovaný <i>automated</i>	kontinuální <i>continuous</i>	automatizovaný sběr a vyhodnocení v místě měření <i>automatic collection and processing in measuring site</i>
K	kombinovaný <i>combined</i>	manuální a kontinuální <i>manual and semiautomatic</i>	částečně automatizovaný sběr a vyhodnocení v místě měření a částečně zpracování mimo místo měření <i>partly automatic collection and evaluation on the measuring site and partly processing out of the measuring site</i>
P	PAH	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
H	PAH pro účely projektů <i>PAH within project solution</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
T	těžké kovy v SPM <i>heavy metals in SPM</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
0	těžké kovy v PM ₁₀ <i>heavy metals in PM₁₀</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
5	těžké kovy v PM _{2,5} <i>heavy metals in PM_{2,5}</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
V	VOC	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
D	PD – pasivní dosimetry <i>passive samplers</i>	manuální <i>manual</i>	vše manuálně, zpracování v laboratoři <i>all manual, treated in laboratory</i>
Z	EC/OC v PM _{2,5}	manuální,	buď vše manuálně, zpracování v laboratoři,

localities (measuring sites) on the territory of the Czech Republic from which the measured data were supplied to AQIS in 2015.

1.3.1.1 Survey of localities and measuring programmes

The survey contains all localities and air pollution measuring programmes registered in the AQIS database with at least one registered measurement in the year 2017. Each locality is supplemented by the list of measuring programmes registered in AQIS and their characteristic (name, code, classification, type and registered measurement). The overview of localities is ordered by regions, districts and names of localities.

The maps of the zones and agglomerations (regions) of the Czech Republic are presented showing the localities and measuring programmes with the respective codes and the old AQIS numbers.

Finally, the list of stations of the atmospheric precipitation and atmospheric deposition monitoring networks and their localities are presented.

1.3.1.2 Types of measuring programmes

Owing to the transition to the new AQIS2 database model there are some modifications as concerns the terminology of the types of the stations used earlier to correspond with the state of the art. AQIS2 defines the locality (measuring site). Each locality operates one or more measuring programmes. The list of measuring programmes used in 2017 is given in the following table.

Air pollution

Kód měřicího programu <i>Code of measuring programme</i>	Měřicí program <i>Measuring programme</i>	Způsob měření <i>Type of measurement</i>	Sběr analogových hodnot a zpracování <i>Analogue values collection and treatment</i>
	<i>EC/OC in PM2.5</i>	kontinuální <i>manual,</i> <i>continuous</i>	nebo automatizovaný sběr a vyhodnocení v místě měření <i>either all manual, treated in laboratory,</i> <i>or automatic collection and processing in measuring site</i>
X	ultrafine particles	kontinuální <i>continuous</i>	automatizovaný sběr a vyhodnocení v místě měření <i>automatic collection and processing in measuring site</i>

Chemické složení srážek

Precipitation quality

Kód měřicího programu <i>Code of measuring programme</i>	Měřicí program <i>Measuring programme</i>
B	Bulk (srážky s prašným spadem) <i>Bulk samples</i>
F	Čisté srážky - Automatický pluviokolektor <i>Wet-only - autom. sampler</i>
Y	Srážky - denně slévaný vzorek <i>Daily cumulated samples</i>
S	Podkorunové srážky (smrk) <i>Throughfall (spruce)</i>
I	Podkorunové srážky (borovice) <i>Throughfall (pine)</i>
Q	Podkorunové srážky (břiza) <i>Throughfall (birch)</i>
R	Podkorunové srážky (dub) <i>Throughfall (oak)</i>
E	Podkorunové srážky (buk) <i>Throughfall (beech)</i>
U	Denní úhrny <i>Daily rain</i>
N	Povrchová voda <i>Surface water</i>

1.3.1.3 Kódy lokalit a měřicích programů

Od roku 2003 jsou lokality označeny čtyřmístným kódem, který je tvořen následovně:

1. místo zkratka kraje
- 2.–4. místo zkratka názvu měřicího místa (lokality)

Kód měřicího programu je tvořen pětimístným kódem, kde na prvních čtyřech místech je kód lokality a na pátém místě je kód měřicího programu (viz 1.3.1.2)

1.3.1.4 Klasifikace imisních stanic

Za rok 2017 je uvedena klasifikace imisních stanic v tabelárních sestavách – *Přehled stanic a metod měření kvality ovzduší registrovaných v IIS-ISKO a Souhrnné přehledy překročení imisního limitu a max. hodnot na stanicích ČR v roce 2017.*

Tato **klasifikace stanic pro výměnu informací (EoI)** byla poprvé uvedena v **Rozhodnutí Rady 97/101/EC** a byla závazná pro členskou zemi EU.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o jedinou oficiální evropskou klasifikaci, byla aplikována na všechny lokality ČR registrované v databázi ISKO. Provedení aplikace je popsáno ve zprávě: Sládeček, J., Blažek, Z.,

1.3.1.3 Codes of localities and measuring programmes

Since 2003 the localities have been defined by a four-letter code as follows:

- letter 1: abbreviation for the region;
- letters 2–4: abbreviation for the measuring site (locality)

The code of the measuring programme is formed by a five-letter code. The first four letters define the locality and the fifth one is the code of the measuring programme (see 1.3.1.2).

1.3.1.4 Classification of air pollution stations

Classification of air pollution monitoring stations for the year 2017 is presented in tabular surveys – *Stations and air quality measurement methods registered in IIS-Air Quality Information System and Summary overviews of air pollution standard exceedances and max. values at stations of the Czech Republic in 2017.*

This classification of stations for the purpose of exchange of information (EoI) was presented for the first time in the Council Decision 97/101/EC and was obligatory for the EU Member States.

As the above Decision was the only document bringing the official European classification it was applied to all localities in the Czech Republic registered in the AQIS

(2000): Aplikace kritérií pro klasifikaci stanic a staničních sítí dle rozhodnutí o výměně dat 97/101/EC a kritérií pro EUROAIRNET na stanice vstupující do procesu hodnocení kvality ovzduší, zpráva z řešení etapy úkolu DU01-1.E1, projekt VaV/740/2/00, ČHMÚ, Praha.

Klasifikace lokalit je navrhována k potřebám reportingu podle prováděcího rozhodnutí komise 2011/850/EU, kterým se stanovují pravidla pro směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/107/ES a 2008/50/ES, pokud jde o vzájemnou výměnu informací a podávání zpráv o kvalitě ovzduší, tzv. e-reporting. E-reporting byl poprvé realizován k 30.9.2014, kdy byla reportována data za rok 2013.

Jako základ byla převzata stávající klasifikace lokalit (97/101/EC), která je uložena v databázi ISKO a bude použita pro ročenku 2017.

Tato klasifikace byla doplněna požadavky e-reportingu <http://dd.eionet.europa.eu/vocabularies>. Další položky byly zahrnuty zejména s ohledem na co nejpřesnější popis lokality pro zavedení parametrizace. Provedení analýzy stávajícího stavu klasifikace, parametrizace území a návrh komplexní klasifikace lokalit je popsáno ve finální zprávě zakázky: Projekt klasifikace monitorovacích stanic včetně parametrizace území. Postupně budou jednotlivé položky nové klasifikace zaváděny do databáze ISKO.

Úplná klasifikace EoI (97/101/EC) se skládá ze 3 základních písmen oddělených lomítkem a u většiny stanic byla oficiálně potvrzena v dané konkrétní lokalitě odborným týmem pracovníků. V některých případech byla klasifikace odvozena převážně z účelu zavedení příslušné stanice.

Ve třetím sloupci tabulky jsou uvedeny pouze příklady kombinací charakteristik zón, ve skutečnosti je možná jakákoliv logická kombinace, avšak pořadí písmen má smysl – údaj na prvním místě má nejvyšší prioritu.

database. The application procedure is described in Sládeček, J., Blažek, Z. (2000): Application of criteria for the classification of stations and station networks pursuant to the EoI Decision 97/101/EC and Criteria for EUROAIRNET to the stations included in the air quality assessment process. The Report on the task DU01-1.E1 of the R&D Project VaV/740/2/00, CHMI, Prague.

The classification of localities is designed with respect to the reporting requirements set in the Commission Implementing Decision 2011/850/EU, laying down rules for Directives 2004/107/EC and 2008/50/EC of the European Parliament and of the Council as regards the reciprocal exchange of information and reporting on ambient air quality, the so called e-reporting. E-reporting was implemented for the first time to the 30.9.2014, when it was reported the data for the year 2013.

The procedure is based on the current classification of localities (97/101/EC), which is stored in the AQIS database and will be used for the 2017 yearbook.

This classification was supplemented by e-reporting requirements <http://dd.eionet.europa.eu/vocabularies>. Additional items were included particularly with regard to the most accurate description of the locality for the introduction of parametrization. The analysis of the current state of classification, the parametrization of the territory and the draft of the complex classification of localities are described in the final report of the contract: Project of the classification of monitoring stations incl. parametrization of the territory. Individual items of the new classification will be gradually introduced into the AQIS database.

The complete EoI classification (97/101/EC) consists of 3 fundamental letters divided by strokes; at most stations it was officially affirmed by an expert team in accordance with local criteria. In some cases the classification was derived mainly from the purpose of the station establishment.

The third column of the table shows only the examples of the combinations of zone characterisation. Any logical combination is possible and the order of letters in the abbreviation is meaningful – the first position is of the highest priority.

Třídy lokalit sítě pro výměnu informací

Exchange of Information (EoI) site classes

Typ lokality <i>Type of locality</i>		Typ zóny (oblasti) <i>Type of zone (area)</i>		Charakteristika zóny (oblasti) <i>Characterisation of zone (area)</i>	
Dopravní <i>Traffic</i>	(T)	Městská <i>Urban</i>	(U)	Obytná <i>Residential</i>	(R)
Průmyslová <i>Industrial</i>	(I)	Předměstská <i>Suburban</i>	(S)	Obchodní <i>Commercial</i>	(C)
Pozad'ová <i>Background</i>	(B)	Venkovská <i>Rural</i>	(R)	Průmyslová <i>Industrial</i>	(I)
				Zemědělská <i>Agricultural</i>	(A)
				Přírodní <i>Natural</i>	(N)
				Obytná/obchodní <i>Residential/Commercial</i>	(RC)
				Obchodní/průmyslová <i>Commercial/Industrial</i>	(CI)
				Průmyslová/obytná <i>Industrial/Residential</i>	(IR)
				Obytná/obchodní/průmyslová <i>Residential/Commercial/Industrial</i>	(RCI)
				Zemědělská/přírodní <i>Agricultural/Natural</i>	(AN)

Pramen/Source:

Council Decision 97/101/EC of 27 January 1997 establishing a reciprocal exchange of information and data from networks and individual stations measuring ambient air pollution within the Member States. [Rozhodnutí Rady 97/101/EC z 27. ledna 1997 zavádějící reciproční výměnu informací a dat z měřicích sítí z jednotlivých stanic měřicích znečištění vnějšího ovzduší mezi členskými státy.]. Official Journal of the European Communities, No. L 35/14. EC, 1997.

Larsen, S. et al. (1999) Criteria for EUROAIRNET. The EEA Air Quality Monitoring and Information Network. [Kritéria pro EUROAIRNET, Monitorovací a informační síť pro čistotu ovzduší agentury EEA.]. Technical Report no. 12. EEA, Copenhagen.

Podkategorie B/R (2001/752/EC, Kritéria pro EUROAIRNET, technická zpráva 12, EEA; <http://dd.eionet.europa.eu/vocabulary/aq/areaclassification/>): **příměstská, kód NCI**, umístěná ve venkovských/zemědělských oblastech ve vzdálenosti do 10 km od zastavěných oblastí a jiných významných zdrojů, poloměr reprezentativnosti větší než asi 5 km.

regionální, kód REG, umístěná ve venkovských/zemědělských oblastech ve vzdálenosti 10–50 km od zastavěných oblastí a jiných významných zdrojů, poloměr reprezentativnosti větší než asi 20 km.

odlehlá, kód REM, umístěná ve venkovských/přírodních oblastech v minimální vzdálenosti 50 km od zastavěných oblastí a jiných významných zdrojů, poloměr reprezentativnosti větší než asi 60 km.

Od roku 2004 jsou postupně zaváděny do provozu specializované automatizované monitorovací stanice, označené jako dopravní hot spot. Jedná se o AMS: Praha 2-Legerova, Ústí n. L.-Všebořická, Brno-Úvoz a Ostrava-Českobratrská. Tato měřicí místa jsou orientovaná výhradně na dopravu a z toho vyplývá jejich imisní zatížení. Tyto lokality splňují kritéria umístění odběrových zařízení zaměřených na dopravu podle vyhlášky č. 330/2012 Sb.

Subcategories B/R (2001/752/EC, Criteria for EUROAIRNET, Technical Report no. 12, EEA; <http://dd.eionet.europa.eu/vocabulary/aq/areaclassification/>): **near-city, code NCI**, located in rural/agricultural areas, with a distance to 10 km from built-up areas and other major sources, radius larger than about 5 km.

regional, code REG, located in rural/agricultural areas, with a distance of 10–50 km from built-up areas and other major sources, radius larger than about 20 km.

remote, code REM, located in rural/natural areas, with a minimum distance of 50 km to built-up areas and other major sources, radius larger than about 60 km.

Since 2004 specialized automated monitoring stations, indicated as traffic hot spots, have been introduced gradually. These are the following AMS: Prague 2-Legerova, Ústí n. L.-Všebořická, Brno-Úvoz and Ostrava-Českobratrská. These measuring sites are exclusively traffic-oriented which results in their air pollution load. These localities meet the criteria for the location of samplers oriented at traffic according to the Degree No. 330/2012 Coll.

1.3.2 Tabulková část imisních charakteristik

V části *Souhrnné přehledy překročení imisních limitů a maximálních hodnot na lokalitách ČR v roce 2017* jsou prezentovány stanice a hodnoty pro ty znečišťující látky, pro které jsou stanoveny limitní hodnoty nařízením vlády. V případě překročení limitní hodnoty včetně tolerančních mezí jsou tyto údaje vytištěny tučně a všechny stanice, na kterých došlo k překročení limitní hodnoty a toleranční meze, jsou podloženy tmavě šedým rastroem. Stanice, na kterých došlo k překročení limitních hodnot, jsou podloženy světle šedým rastroem.

V rámci dané znečišťující látky jsou stanice řazeny podle krajů a okresů.

Každý rok jsou zařazena data i ze sítě měřicích stanic z oblasti Saska v SRN a z příhraniční oblasti jihozápadního Polska. Stanice jsou uváděny vždy na závěr jednotlivých tabulárních sestav.

Uvedeny jsou imisní charakteristiky pro znečišťující látky, které mají stanoveny imisní limity – *Hodinové, denní, čtvrtletní a roční imisní charakteristiky* – s hodnocením pro rok 2017. Ostatní znečišťující látky jsou prezentovány formou tabulek *Měsíční, roční průměry koncentrací a doplňující imisní charakteristiky*. V záhlaví většiny tabulek jsou pro vybrané znečišťující látky uvedeny imisní limity. Rovněž je publikován podrobný tabulární přehled denních průměrů na stanicích.

Měsíční a roční imisní charakteristiky se počítají z denních údajů. Denní průměry jsou počítány od 6:00 do 6:00 UTC z důvodu srovnání s manuálními odběry 1x za den. Všechny denní hodnoty jak naměřené, tak vypočítané, jsou označovány počátkem měření, tj. 6:00 UTC.

V tabulkových přehledech jsou uvedeny pro příslušné znečišťující látky a pro jednotlivá měření hodnoty imisních charakteristik vyžadovaných pro hodnocení kvality ovzduší podle tohoto nařízení [25. nejvyšší hodinová (25MV) a 4. nejvyšší 24hodinová (4MV) koncentrace pro SO₂, 36. nejvyšší 24hodinová koncentrace pro PM₁₀, 19. nejvyšší hodinová (19MV) koncentrace pro NO₂, a maximální denní 8hodinový klouzavý průměr pro ozon a CO atd.] s uvedením data výskytu těchto hodnot. Pro ozon je také podle požadavků tohoto nařízení uváděna hodnota AOT40. Dále jsou uvedeny počty překročení uvedených imisních limitů, eventuálně cílových imisních limitů LV (VoL) a počty překročení imisního limitu zvýšeného o toleranční mez LV+MT (VoM). Místo měsíčních průměrů jsou uvedeny čtvrtletní aritmetické průměry a počet hodnot, ze kterých jsou spočítány (X1q, C1q, ...).

Dále je zařazena i sestava vybraných těžkých kovů, pro které jsou stanoveny imisní limity a cílové imisní limity. Sestava měsíčních koncentrací byla doplněna o čtvrtletní aritmetické průměry a roční charakteristiky.

V tabulárních sestavách je uveden pro každé měření ve dvou řádcích pod sebou měsíční aritmetický průměr a

1.3.2 Tabular part of air pollution characteristics

In the part *Summary overviews of limit values exceedances and maximum values of air pollution characteristics at localities of the Czech Republic in 2017* stations and values for those pollutants whose limit values are set by the above Government Order are presented. The stations at which the limit values including the margin of tolerance were exceeded have dark grey background and the data are printed in bold type. Stations at which the limit values were exceeded have light grey background.

For individual pollutants, the stations are presented according to the regions and districts.

The data from the network of measuring stations of the Saxony Region in Germany and of the south-west border region of Poland are also included each year. These stations are presented always in the end of individual tabular sets.

The Tabular Survey presents air pollution characteristics for those pollutants whose air pollution limit values are set in the tables *Hourly, daily, quarterly and annual air pollution characteristics* with the assessment for the year 2017. Other pollutants are presented in the form of tables *Monthly and annual average concentrations and supplementary air pollution characteristics*. The headings of most tables show air pollution limit values for the selected pollutants. The detailed tabular overview of daily averages at the stations is also published.

The monthly and annual air pollution characteristics are calculated from the daily data. Daily averages are calculated from 6:00 to 6:00 UTC for the comparison with manual sampling once a day. All daily values, both measured and calculated, are marked with the beginning of measurements, i.e. 6:00 UTC.

The tabular overviews present the values of air pollution characteristics for the individual pollutants and for individual measurements requested by the above Government Order [25th highest hourly (25MV) and 4th highest 24-h (4MV) SO₂ concentration, 36th highest 24-hour PM₁₀ concentration, 19th highest hourly (19MV) NO₂ concentration and maximum daily 8-h running average of ozone and CO] with the respective dates of their occurrence. In accordance with the above Government Order requirements also AOT40 for ozone is presented. Further, numbers of exceedances of the given air pollution limit values or target air pollution limit values (VoL) and numbers of exceedances of air pollution limit values including the margin of tolerance (VoM) are given. Quarterly arithmetic means are given instead of monthly means, as well as the number of values from which they are calculated (X1q, C1q, ...).

The overview of heavy metals is also presented for which air pollution limit values and target limit values are set. The table of monthly concentrations was updated: quarterly arithmetic averages and annual characteristics were added.

In the tables, for each measurement the monthly arithmetic average and the monthly frequency (Xm,

měsíční četnost měření (X_m , mc), dále je uvedeno denní maximum v roce s datem výskytu (MAX. DAT), 95% kvantil (95%kv), 50% kvantil (50%kv), 98% kvantil (98%kv), příp. 90% kvantil (90%kv). Dále je uveden roční aritmetický průměr a směrodatná odchylka (X , S), roční geometrický průměr a standardní geometrická odchylka (XG, SG), počet měření v roce a doba trvání nejdelšího souvislého výpadku (N, dv).

Od roku 1994 je zařazena tabulka naměřených koncentrací těkavých organických látek (VOC) ze stanic ČHMÚ, měření je prováděno v rámci programu EMEP. Od roku 2000 tato sestava obsahuje i měření VOC na stanicích ZÚ, které je součástí projektu MZSO (Monitoring zdravotního stavu obyvatelstva) ve vztahu k venkovnímu ovzduší.

Od roku 1997 je v souhrnné tabelární sestavě také uvedeno kontinuální měření skupiny aromatických uhlovodíků.

Rovněž od roku 1997 je ve dvou tabulkových sestavách prezentováno měření perzistentních organických látek (POP). První sestava obsahuje polyaromatické uhlovodíky (PAH), druhá sestava uvádí polychlorované bifenylly (PCB).

1.3.2.1 Zásady prezentace dat a platnosti imisních charakteristik

Pro hodnocení kvality ovzduší v této ročence byla uplatněna nová kritéria výpočtu podle přílohy I směrnice 2008/50/ES a přílohy IV směrnice 2004/107/ES. Tyto přílohy stanovují cíle v oblasti kvality údajů pro posuzování kvality vnějšího ovzduší. Dle přílohy I směrnice 2008/50/ES a přílohy IV směrnice 2004/107/ES lze pro hodnocení kvality ovzduší použít údaje pouze z měřicích stanic, na kterých byl splněn požadavek minimálního sčtu údajů ve výši 90 %, přičemž se nezahrnují ztráty údajů v důsledku pravidelných kalibrací nebo běžné údržby přístrojové techniky. Aniž je dotčena příloha I směrnice 2008/50/ES, tak při shromažďování údajů a při výpočtech statistických parametrů jsou uplatněna kritéria v příloze XI stejné směrnice. V důsledku těchto změn se mohou některé prezentované údaje ve starších ročenkách mírně lišit v porovnání s údaji prezentovanými v této ročence.

Naměřené údaje jsou v Tabelárním přehledu uvedeny v případě, že relativní procento primárních dat za rok převyšuje 16 %.

Aby byly vypočtené imisní charakteristiky prezentovány a považovány za platné, musí být splněny podmínky uvedené v následujících tabulkách; měření je rozděleno na spojitě a indikativní:

Spojité měření

U intervalů delších než 1 den je provedeno rozpočítání na jednotlivé dny a poté se provádí vyhodnocení platnosti vypočtených charakteristik podle podmínek uvedených v následující tabulce.

mc) are given in two subsequent lines. Further, the daily maximum for the year and the date of occurrence (MAX. DAT), 95th percentile (95%kv), 50th percentile (50%kv), and 98th percentile (98%kv), or 90th percentile (90%kv) are given as well as the annual arithmetic average and standard deviation (X , S), annual geometric average and standard geometric deviation (XG, SG), number of measurements in the year and the length of the longest continuous shut-down (N, dv).

Since 1994 the table presenting measured concentrations of VOCs at CHMI stations has been included, the measurement is carried out within the EMEP programme. Since the year 2000 this set of tables has included also VOC measurements at ZÚ stations carried out within the project MZSO (Population Health State Monitoring) with regard to ambient air.

Since 1997 continual measurement of aromatic hydrocarbons has also become part of the Tabular Survey.

The measurement of persistent organic pollutants (POPs), presented in two tabular sets, have been included since 1997 as well. Polyaromatic hydrocarbons (PAHs) are included in the first set and polychlorinated biphenyls (PCBs) in the second set.

1.3.2.1 Principles of data presentation and validity of air pollution characteristics

New calculation criteria pursuant to Annex I to the Directive 2008/50/EC and Annex IV to the Directive 2004/107/EC were implemented for air quality evaluation in this yearbook. The above annexes set the data quality objectives for ambient air quality assessment. Pursuant to Annex I to the Directive 2008/50/EC and Annex IV to the Directive 2004/107/EC only data from the measuring stations may be used for ambient air quality evaluation for which the requirement for minimum data capture amounting to 90 % is fulfilled. The requirements for the calculation do not include losses of data due to the regular calibration or the normal maintenance of the instrumentation. Without prejudice to Annex I to Directive 2008/50/EC, the criteria set in Annex XI of the same directive shall be used when aggregating data and calculating statistical parameters. Due to these changes some of the data presented in previous yearbooks may slightly differ as compared with the data presented in this yearbook.

The measured data are given in this Tabular Survey if the relative share of primary data per year is greater than 16 %.

The calculated air pollution characteristics could be presented and regarded as valid if they fulfil the conditions given in the following tables. There are two types of measurement: continuous and indicative.

Continuous measurement

In intervals longer than one day recalculation is done for individual days and then the evaluation of validity of the calculated characteristics is carried out according to the conditions presented in the following table.

Vstupní interval dat <i>Data input interval</i>	Vypočtená charakteristika <i>Calculated characteristic</i>	Minimální počet dat <i>Minimum number of data</i>
30min	1h	2
30min	8h	12
30min	1d	36
30min	1r	15 768
1h	8h	6
1h	1d	18
1h	1r	7 884
1d	1M	23
1d	3M	68
1d	6M	162
1d	1r	329

Indikativní měření

Pro účely prezentace a vyhodnocení platnosti vypočtených charakteristik je indikativní měření teoreticky převedeno na „spojité“ měření rozpočítáním podle intervalu délky odběru vzorku do časového rozpětí frekvence odběru vzorku (rozpočítá se do okolí). Poté se provádí vyhodnocení platnosti vypočtených charakteristik podle podmínek uvedených v následující tabulce.

Indicative measurement

For presentation and validity assessment of the calculated characteristics the indicative measurement is theoretically converted to continuous measurement by re-calculating according to the interval of the sampling length to the time span of the sampling frequency (re-calculated to the surroundings). Then the validity assessment of the calculated characteristics is carried out according to the conditions presented in the following table.

Vstupní interval dat (délka odběru vzorku/frekvence odběru vzorku) <i>Data input interval (sampling length/frequency)</i>	Vypočtená charakteristika <i>Calculated characteristic</i>	Minimální počet dat <i>Minimum number of data</i>
10min/4d	1M	27
10min/4d	3M	68
10min/4d	1r	302
10min/4d	1r	94
14d/14d	1M	23
14d/14d	3M	68
14d/14d	1r	302
14d/14d	1r	24
14d/1m	1M	23
14d/1m	3M	68
14d/1m	1r	151
14d/1m	1r	11
14d/3m	1M	23
14d/3m	3M	68
14d/3m	1r	50
14d/3m	6M	2
14d/3m	1r	4
1d/2d	1M	23
1d/2d	3M	68
1d/2d	1r	324
1d/2d	1r	165
1d/3d	1M	23
1d/3d	3M	68
1d/3d	1r	324
1d/3d	1r	110

Vstupní interval dat (délka odběru vzorku/frekvence odběru vzorku) <i>Data input interval (sampling length/frequency)</i>	Vypočtená charakteristika <i>Calculated characteristic</i>	Minimální počet dat <i>Minimum number of data</i>
1d/4d	1M	23
1d/4d	3M	68
1d/4d	1r	302
1d/4d	1r	83
1d/5d	1M	23
1d/5d	3M	68
1d/5d	1r	324
1d/5d	1r	66
1d/6d	1M	23
1d/6d	3M	68
1d/6d	1r	324
1d/6d	1M	23
1d/6d	3M	68
1d/6d	1r	302
1d/6d	1r	55
1d/6d	1r	47
1m/1m	1M	23
1m/1m	3M	68
1m/1m	1r	324
1m/1m	1r	11
7d/1m	1M	23
7d/1m	3M	68
7d/1m	1r	76
7d/1m	1r	11
7d/3m	1M	23
7d/3m	3M	68
7d/3m	1r	25
7d/3m	6M	2
7d/3m	1r	4
7d/7d	1M	23
7d/7d	3M	68
7d/7d	1r	302
7d/7d	1r	47

1.3.2.2 Rozlišení typem písma

Tučně – překročení imisních limitů LV (nemusí být splněna podmínka povoleného počtu překročení TE) za předpokladu, že data splňují podmínku platnosti pro výpočet ročních imisních charakteristik.

Tmavě šedý rastr – překročení imisních limitů LV včetně podmínky povoleného počtu překročení TE za předpokladu, že data splňují podmínku platnosti pro výpočet ročních imisních charakteristik.

1.3.2.2 Differentiation of types of letters

Bold – exceedance of air pollution limits LV (the condition of the tolerated number TE of exceedances needn't be fulfilled) assuming that the data fulfil the requirements for validity of data for calculation of the annual air pollution characteristics.

Dark grey background – exceedance of air pollution limits LV incl. the condition of the tolerated number TE of exceedances assuming that the data fulfil the requirements for validity of data for calculation of the annual air pollution characteristics.

1.3.3 Prezentace dat o chemickém složení atmosférických srážek a mokré depozici

V Tabulárním přehledu je také prezentováno chemické složení srážek a atmosférické depozice. Lokality, ze kterých jsou uváděna data pro rok 2017, jsou zachyceny na mapce, v tabulce 2.4 lze pak nalézt podrobnější údaje o stanicích (nadmořskou výšku, typy odběru a organizaci). Stanice jsou seřazeny podle krajů a okresů, zahrnuta jsou data ze stanic ČHMÚ, a dále i ze stanic spolupracujících organizací ČGS, VÚLHM a HBÚ AV ČR (viz obr. 1, kap. 1.2), která jsou dodávána do databáze ISKO. Zahrnuta jsou také data z příhraničních oblastí Polska a Německa.

Údaje o chemickém složení atmosférických srážek jsou prezentovány v tabulkách jako výsledky jednotlivých denních, týdenních, měsíčních, popř. nepravidelných analýz. Týdenní interval odpovídá mezinárodní metodice EMEP (odběry úterý – úterý). Pro měřicí programy s týdenním intervalem odběru vzorků jsou uvedeny také přepočtené měsíční koncentrace.

V Tabulárním přehledu sledování kvality atmosférických srážek a atmosférické depozice jsou dále uvedeny tabulky, které prezentují roční průměrné koncentrace vážené srážkovým úhrnem a roční mokré depozice pro jednotlivé stanice a měřené parametry. Při výpočtu měsíčních (ročních) koncentrací (depozic) se průměrná koncentrace za týden spadající na rozhraní dvou měsíců (let) váží denními srážkami. Například na přelomu roku 2005 a 2006 se vezme koncentrace z týdne od 30. 12. 2005 do 5. 1. 2006 a nejprve se násobí srážkami spadlými 30. a 31. 12. 2005. Tato depozice se pak připočte k prosinci 2005 a následně k roku 2005. Tatáž koncentrace se pak bude násobit srážkovým úhrnem za dny 1. – 5. 1. 2006. Takto vypočtená depozice se připočte k depozici za leden 2006 a následně k roku 2006.

Měřené veličiny jsou v tabulkách označeny běžnými symboly chemického názvosloví, *cond* je naměřená vodivost vzorku, *rain* označuje srážkový úhrn. Srážkový úhrn se měří standardní metodou přímo na odběrové lokalitě nebo, v případě ČHMÚ, na klimatologické či srážkoměrné stanici, která je po stránce meteorologické pokládána za reprezentativní pro danou lokalitu.

1.4 Zajištění kvality dat

1.4.1 Zajištění kvality měřených dat

Imisní monitoring (IM) ČHMÚ má od roku 2005 Osvědčení o akreditaci podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025. Je zkušební laboratoří č. 1460 pro zkoušky a odběry uvedené v Příloze Osvědčení o akreditaci (viz www.cai.cz v sekci Seznam akreditovaných subjektů). Imisní monitoring provádí sledování imisí

1.3.3 Data on chemical composition of atmospheric precipitation and wet deposition

The Tabular Survey also gives the chemical composition of precipitation and atmospheric deposition. The localities for which data are given for 2017 are depicted on the map; the table 2.4 gives more detailed information on stations (altitude, sampling methods and organizations). The stations are ordered alphabetically according to the regions and districts, included are data from the stations operated by CHMI, and from the stations of cooperating organizations ČGS, VÚLHM and HBÚ AV ČR (see fig. 1, chap. 1.2), which are submitted to the AQIS database. Data from boarder areas with Poland and Germany are also included.

Data on chemical composition of atmospheric precipitation are given in the tables as separate daily, weekly, monthly or irregular analyses. One-week interval complies with the international EMEP's methodology (Tuesday – Tuesday sampling). For the measuring programmes with one-week sampling interval re-calculated monthly concentrations are also presented.

The Tabular Survey of precipitation quality and wet deposition monitoring contains also the tables presenting the annual average concentrations weighted by rain amounts and the annual wet depositions given for individual stations and measured parameters. While calculating the monthly (annual) concentrations (depositions) the average concentration for the week covering the end and start of the two months (years) is weighted by daily precipitation. For instance, at the turn of the years 2005/2006 the concentration from the week between 30. 12. 2005 and 5. 1. 2006 is first multiplied by precipitation from 30. and 31. 12. 2005. This deposition is then added to December 2005 and, consequently, to the year 2005. The same concentration is then multiplied by the total precipitation for 1. – 5. 1. 2006. This result deposition is added to the deposition for January 2006 and, consequently, to the year 2006.

The measured quantities are designated in the tables by the common chemical nomenclature symbols, *cond* is the measured sample conductivity, *rain* is the total precipitation. The total precipitation is measured by the standard method directly at the sampling site or, in case of CHMI, at a climate or precipitation station that is considered to be meteorologically representative for the given site.

1.4 Data quality assurance

1.4.1 Assurance of the quality of the measured data

In 2005 CHMI air pollution monitoring obtained the Accreditation Certificate for testing laboratory No. L 1460 accredited by the Czech Accreditation Institute for testing and sampling listed in the Annex Accreditation Certificate (see www.cai.cz, section Accredited Bodies). The accreditation covers ambient

(znečišťujících látek ve venkovním ovzduší – v aerosolových částicích a atmosférických srážkách). Příručka kvality a veškerá dokumentace IM byly vypracovány v souladu s výše uvedenou normou.

Za kvalitu měření imisí pomocí automatických metod a jejich kalibraci a za manuální metody sledování imisí, aerosolů a následnou kontrolu kvality získaných dat ze stanic ČHMÚ odpovídají Centrální laboratoře imisí (CLI) v Praze, a pracoviště IM v Brně, Hradci Králové, Ostravě, Plzni a Ústí nad Labem. Za kvalitu odběrů atmosférických srážek ze stanic ČHMÚ odpovídají jednotlivé pobočky, za kvalitu analýz chemického složení atmosférických srážek je zodpovědná CLI. Kvalita měřených dat je průběžně kontrolována vnitřními postupy i externími audity.

Kontinuálně měřící automatické analyzátoři sítě AIM plyných znečišťujících látek (SO_2 , NO_x , CO , O_3) jsou vybaveny systémem kontroly rozsahu a nuly (zero-span check) a provádí se vždy po 23 hodinách (po 72 hodinách na stanicích bez ředících systémů). Dvakrát ročně jsou tyto kontinuální analyzátoři kontrolovány pětibodovou kalibrací pomocí přenosného kalibrátoru kalibrovaného v KLI (Kalibrační laboratoř imisí ČHMÚ), která má funkci akreditované laboratoře pro měření imisí a je referenčním pracovištěm imisního monitoringu.

Manuální odběry metod měření imisí, sledování složení aerosolů a chemického složení atmosférických srážek jsou kontrolovány tzv. slepými vzorky. Kvalita práce chemických laboratoří je zajišťována a kontrolována dle požadavků pro stopová a ultrastopová chemická stanovení. Při pravidelných validacích používaných metod jsou v rámci výpočtu nejistot uvažovány také nejistoty paralelních stanovení (včetně paralelních odběrů). Tento přístup zajišťuje kontrolu kvality celého procesu.

Laboratoře imisí se pravidelně zúčastňují mezinárodních kruhových testů organizovaných Světovou meteorologickou organizací (WMO/GAW) a Evropskou monitorovací sítí EMEP. Laboratoře jsou zapojeny také do mezinárodních programů a výzkumných projektů.

Správnost laboratorních stanovení je pravidelně kontrolována analýzou certifikovaných referenčních materiálů. Přesnost laboratorních stanovení je vyhodnocována z opakovaných analýz téhož vzorku. Relativní nejistota stanovení zahrnuje správnost a přesnost laboratorního stanovení. Uváděné nejistoty jsou rozšířené nejistoty s použitím koeficientu rozšíření $k=2$, což pro normální rozdělení odpovídá pravděpodobnosti pokrytí asi 95 %. Vzhledem k tomu, že koncentrace mnohých analytů se pohybují v blízkosti meze detekce, nesmí uživatele překvapit, že uváděné nejistoty měření jsou poměrně vysoké. Podrobný výpočet nejistot je uveden ve standardním operačním postupu (SOP) pro každou metodu a

air pollution and atmospheric precipitation monitoring, incl. sampling. The quality assurance handbook and further air pollution monitoring documentation were compiled in compliance with the standard CSN/EN/ISO 17025 according to which the CHMI air pollution monitoring has been accredited.

The quality assurance of air pollution measurements by means of automated methods and their calibration, the manual methods of air pollution, aerosols and the subsequent quality control of the data obtained from CHMI stations are in charge of the Central air pollution laboratories (CLI), CHMI Prague and laboratories in regional offices in Brno, Hradec Králové, Ostrava and Ústí nad Labem. The quality of the measured data is thus controlled at all levels. The quality of atmospheric precipitation sampling from the CHMI stations is in charge of the respective CHMI branches, the quality of chemical analysis of atmospheric precipitation is in charge of CHMI (CLI).

For continuous measurements within the AIM network analyzers of gaseous pollutants (SO_2 , NO_x , CO , O_3) are used. They are equipped with the zero-span check system carried out in a 23-hour interval (72-hour interval at the stations without diluting systems). Twice a year the analyzers are checked by five-point calibration using portable calibrator calibrated in the CHMI Air Pollution Calibration Laboratory which has been accredited for air pollution measurements and has a role of a reference centre on air pollution monitoring.

Manual sampling methods for air pollution measurements, aerosol composition monitoring and precipitation quality are controlled with the use of blank samples. The quality assurance and control of the activity of chemical laboratories is carried out according to the requirements for trace and ultra-trace chemical determination. During regular validation of used methods are within uncertainty estimation involved also parallel assessment (incl. parallel sampling). This access assures quality control of the whole process.

Air Pollution Laboratories participate regularly in international interlaboratory tests organized by World meteorological organization (WMO/GAW) and the European monitoring network EMEP. The laboratories are involved in international programmes and research projects.

The accuracy of laboratory determinations is controlled regularly by the analysis of the certified reference materials. The precision of laboratory determinations is evaluated by repeated analyses of the same sample. The relative uncertainty of determination covers the accuracy and precision of laboratory determination. The presented uncertainties are expanded uncertainties (expansion coefficient $k=2$, providing a level of confidence of approximately 95 % for normal distribution). Due to the fact that concentrations of many analytes range close to the margin of detection the users should accept that the presented uncertainties of measurements are relatively high. The detailed description of uncertainty calculation is given in the

odpovídající odběr sledované znečišťující látky. V tabulce se jedná o rozšířenou nejistotu měření včetně odběru.

standard operating procedure (SOP) for each method and the respective sampling of the monitored pollutant. The total combined expanded measurement uncertainty including sampling is used in the table.

Detekční limity a vyjádření nejistoty – manuální metody měření imisí

Detection limit values and uncertainty – manual air pollution measurement methods

Stanovení (metoda) <i>Method</i>	Rozšířená nejistota (včetně odběru) <i>Expanded uncertainty (sampling included)</i> [%]	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Rozsah metody do <i>Method range up to</i> [$\text{mg} \cdot \text{l}^{-1}$]
SO ₂ (West-Gaekova metoda / <i>West-Gaeke method</i>)	10	3	3
SO ₂ (IC)	32	0.045	50
SO ₄ ²⁻ (IC)	32	0.028	50
$\sum \text{NO}_3^-$ (IC)	38	0.052	30
NO _x	23 / 46	1.1	3
$\sum \text{NH}_4^+$ (FIA-BERTH)	36	0.039	4.0
PM ₁₀ , PM _{2.5}	bez koncentračních úrovní/ <i>without concentration level</i> 14	1.6	
	do/up to 13 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ 31		
	13–22 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ 16		
	nad/over 22 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ 12		
	na/at 25 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ 13		
	na/at 50 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ 10		

Stanovení (metoda) <i>Method</i>	Rozšířená nejistota (včetně odběru) <i>Expanded uncertainty (sampling included)</i> [%]	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Rozsah metody do <i>Method range up to</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]
Benzen (PD)	29	0.10	25
Benzen (AS)	17	0.085	28
TC (OC + EC)	15	0.20	175

Detekční limity a vyjádření nejistoty – automatické metody měření imisí

Detection limit values and uncertainty – automatic air pollution measurement methods

Znečišťující látka <i>Pollutant</i>	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Rozšířená nejistota <i>Expanded uncertainty</i>	
		abs. [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	rel. [%]
SO ₂ TEI-43 A,B,C (UV fluorescence/ <i>UV fluorescence</i>)	2.5	3.1	13
SO ₂ Teledyne API T100 (UV fluorescence/ <i>UV fluorescence</i>)	2.5	3.2	9.9
SO ₂ TEI-43 S (UV fluorescence/ <i>UV fluorescence</i>)	0.5	3.1	13

Znečišťující látka <i>Pollutant</i>	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Rozšířená nejistota <i>Expanded uncertainty</i>	
		abs. [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	rel. [%]
NO TEI-42 C (chemiluminiscence/chemiluminescence)	1.0	1.5	13
NO TEI-42 S (chemiluminiscence/chemiluminescence)	0.2	1.5	13
NO ESA-AC32M (chemiluminiscence/chemiluminescence)	1.2	1.5	13
NO Teledyne API T200 (chemiluminiscence/chemiluminescence)	1.0	1.5	8.1
NO ₂ TEI-42 C (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	1.5	13
NO ₂ TEI-42 S (chemiluminiscence/chemiluminescence)	0.4	1.5	13
NO ₂ ESA-AC32M (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	1.5	13
NO ₂ Teledyne API T200 (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	2.3	12.3
NO _x TEI-42 C (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	1.5	13
NO _x TEI-42 S (chemiluminiscence/chemiluminescence)	0.4	1.5	13
NO _x ESA-AC32M (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	1.5	13
NO _x Teledyne API T200 (chemiluminiscence/chemiluminescence)	2.0	2.3	12.3
CO TEI-48 C,S (IR korelační spektrometrie/ <i>IR correlation spectrometry</i>)	120	120	13
CO Teledyne API T300 (IR korelační spektrometrie/ <i>IR correlation spectrometry</i>)	100	41	8.4
O ₃ TEI-49, C (UV absorpční fotometrie/ <i>UV absorption photometry</i>)	2.0	4.8	15
O ₃ Teledyne API T400 (UV absorpční fotometrie/ <i>UV absorption photometry</i>)	2.0	3.4	7.7
PM ₁₀ FH62IR (radiometrie/radiometry)	2		20
PM ₁₀ ESA-MP101M (radiometrie/radiometry)	0.5		
BTX Chrompack, Syntech, ESA-VOC71 (plynová chromatografie/gas chromatography)	0.2	0.2	25

Detekční limity a vyjádření nejistoty – částice,
stopové prvky a organické sloučeniny v ovzduší

Detection limit values and uncertainty – particles,
trace elements and organic compounds in the air

Metoda <i>Method</i>	Rozšířená nejistota (včetně odběru) <i>Expanded uncertainty (sampling included)</i>		Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Koncentrační úroveň <i>Concentration level</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]
	abs. [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	rel. [%]		
PM ₁₀ , PM _{2.5}	2.4	14	1.6	bez udání/ <i>without giving</i>
	2.8	31		do/up to 13
	2.8	16		13–22
	3.5	12		nad/over 22
	3.3	13		na/at 25
	4.9	10		na/at 50

Prvek <i>Element</i>	Rozsah metody do <i>Method range up to</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$]	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\mu\text{g} \cdot \text{l}^{-1}$]*	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\text{ng} \cdot \text{m}^{-3}$]**
As (ICP-MS)	362	0.058	0.021
Cd (ICP-MS)	362	0.003	0.001
Co (ICP-MS)	362	0.005	0.002
Cr (ICP-MS)	362	0.344	0.125
Cu (ICP-MS)	362	0.146	0.053
Fe (ICP-MS)	362	3.193	1.157
Mn (ICP-MS)	362	0.036	0.013
Ni (ICP-MS)	362	0.063	0.023
Pb (ICP-MS)	362	0.022	0.008
Se (ICP-MS)	362	0.198	0.072
V (ICP-MS)	362	0.007	0.002
Zn (ICP-MS)	362	0.985	0.357

* mez detekce analytu v mineralizátu

* *margin of detection of the analyte in mineralizate*

** mez detekce analytu na filtru při cca 55 m³ prosátého vzduchu (v případě zpracování filtrů po dvou je přibližný objem vzduchu 110 m³)

** *margin of detection of the analyte on the filter at approx. 55 m³ of the sucked air (in case of filter pairs processing is the air amount approx. 110 m³)*

Prvek <i>Element</i>	Standardní nejistota analýzy na hladině LV <i>Analysis standard uncertainty level LV</i> [%]	Standardní nejistota (včetně odběru) na hladině LV <i>Standard uncertainty (incl. sampling) level LV</i> [%]	Rozšířená nejistota na hladině LV <i>Expanded uncertainty level LV</i> [%]
As	10	11	21
Cd	13	14	28
Co*	21	22	43
Cr*	34	40	80
Cu*	15	17	35
Fe*	17	18	36
Mn*	13	14	28
Ni	11	12	25
Pb	8	8	17
Se*	13	19	37
V*	21	21	43
Zn*	20	23	47

* prostřední koncentrační interval (nemají imisní limit)

* *mean concentration level (without limit value)*

Organická sloučenina <i>Organic compound</i>	Metoda <i>Method</i>	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [$\text{ng} \cdot \text{m}^{-3}$]*	Rozšířená nejistota (vč. odběru) <i>Expanded uncertainty (incl. sampling)</i> [%]
fluoren	GC-MS	0,194	do 40 %
fenanthren	GC-MS	0,390	
anthracen	GC-MS	0,055	
fluoranthren	GC-MS	0,044	
pyren	GC-MS	0,014	
benzo[a]anthracen	GC-MS	0,007	
chrysen	GC-MS	0,006	
benzo[b]fluoranthren	GC-MS	0,005	
benzo[k]fluoranthren	GC-MS	0,004	

benzo[a]pyren	GC-MS	0,009	
indeno[1,2,3- <i>cd</i>]pyren	GC-MS	0,005	
dibenzo[<i>a,h</i>]anthracen	GC-MS	0,024	
benzo[<i>ghi</i>]perylene	GC-MS	0,005	
coronen	GC-MS	0,019	

* mez detekce analytu při cca 55 m³ prosátého vzduchu

* margin of detection of the analyte at approx. 55 m³ of the sucked air

Organická sloučenina <i>Organic compound</i>	Metoda <i>Method</i>	Mez detekce <i>Margin of detection</i> [ng · m ⁻³]*	Rozšířená nejistota (vč. odběru) <i>Expanded uncertainty (incl. sampling)</i> [%]
etan	GC-FID	12.79	5.1
eten	GC-FID	15.25	7.0
propan	GC-FID	11.20	8.7
propen	GC-FID	6.53	23.5
2-methylpropan	GC-FID	3.54	7.0
butan	GC-FID	5.88	12.1
<i>trans</i> -but-2-en	GC-FID	2.85	29.3
but-1-en	GC-FID	2.17	35.6
<i>cis</i> -but-2-en	GC-FID	1.36	23.2
2-methylbutan	GC-FID	3.47	8.6
pentan	GC-FID	1.52	9.0
1,3-butadien	GC-FID	0.99	10.1
<i>trans</i> -pent-2-en	GC-FID	0.57	17.1
pent-1-en	GC-FID	0.67	21.3
2-methylpentan	GC-FID	2.00	14.0
hexan	GC-FID	0.78	32.0
isopren	GC-FID	1.24	13.6
heptan	GC-FID	0.18	5.5
benzen	GC-FID	5.48	8.9
2,2,4-trimethylpentan	GC-FID	0.20	9.1
oktan	GC-FID	0.37	11.3
toluen	GC-FID	2.41	6.6
ethylbenzen	GC-FID	1.59	19.2
<i>m,p</i> -xylen	GC-FID	1.11	11.8
<i>o</i> -xylen	GC-FID	0.62	3.6
1,3,5-trimetylbenzen	GC-FID	0.24	5.6
1,2,4-trimetylbenzen	GC-FID	0.21	13.4
1,2,3-trimetylbenzen	GC-FID	0.28	13.7

* mez detekce analytu při okamžitém odběru vzduchu

*

Detekční limity a vyjádření nejistoty – sledování chemického složení atmosférických srážek

Detection limit values and uncertainty – precipitation quality monitoring

Metoda <i>Method</i>	Rozšířená nejistota (včetně odběru) <i>Expanded uncertainty</i> (<i>sampling included</i>)	Mez detekce <i>Margin of detection</i>	Rozsah metody do <i>Method range up to</i>
pH	0.320	---	8

Metoda Method	Relativní rozšířená nejistota (včetně odběru) Relative expanded uncertainty (sampling included) [%]	Mez detekce Margin of detection [$\mu\text{S} \cdot \text{cm}^{-1}$]	Rozsah metody do Method range up to [$\mu\text{S} \cdot \text{cm}^{-1}$]
	vodivost conductivity	20	0.27

Metoda Method	Rozšířená nejistota (vč. odběru) Expanded uncertainty (incl. sampling) [%]	Mez detekce Margin of detection [$\mu\text{g} \cdot \text{l}^{-1}$]	Rozsah metody do Method range up to [$\text{mg} \cdot \text{l}^{-1}$]
F ⁻ (IC)	31	2.4	4.2
Cl ⁻ (IC)	42	3.4	25
NO ₃ ⁻ (IC)	9	2.0	21
SO ₄ ²⁻ (IC)	15	4.0	21
Na(AAS)	27	4	10
K (AAS)	54	10	10
Mg (AAS)	22	1	10
Ca (AAS)	33	17	10
NH ₄ ⁺ (FIA-BERTH)	22	19	4.0
As (ICP-MS)	34	0.066	0.5
Cd (ICP-MS)	37	0.003	0.5
Cr (ICP-MS)	33	0.016	0.5
Cu (ICP-MS)	24	0.037	0.5
Co (ICP-MS)	33	0.004	0.5
Fe (ICP-MS)	65	2.020	0.5
Mn (ICP-MS)	24	0.013	0.5
Ni (ICP-MS)	49	0.019	0.5
Pb (ICP-MS)	23	0.006	0.5
Se (ICP-MS)	119	0.206	0.5
V (ICP-MS)	20	0.014	0.5
Zn (ICP-MS)	48	0.196	0.5

1.4.2 Kontrola a autorizace imisních dat

Revize imisních dat dodávaných do odd. Informační systém kvality ovzduší (ISKO) je prováděna v souladu s Provozním řádem státní imisní sítě a Provozním řádem datové správy imisních údajů ISKO.

Revize výsledků měření je dvoustupňová. Za revizi výsledků měření I. stupně odpovídá správce oblastní sítě a provádí se zpravidla v měsíčním cyklu před předáním či potvrzením správnosti imisních dat pro

1.4.2 Air pollution data control and validation

Air pollution data submitted to AQIS are checked in compliance with the Operation rules of the National air pollution network and the Operation rules of AQIS air pollution data administration.

The measured results are checked twice: the first, monthly control is in charge of the regional network administrator. This is done prior to data affirmation or supply to AQIS, CHMI. The second control is

odd. ISKO ČHMÚ. Revize výsledků měření II. stupně je prováděna v odd. ISKO za jednotlivá čtvrtletí probíhajícího roku.

V obou revizích se uplatňují prvky formální a logické kontroly, které vedou k odhalení a vyloučení výsledků zatížených zejména hrubými chybami, které by mohly citelně ovlivnit a snížit kvalitu statistických charakteristik souboru dat.

V rámci revize výsledků měření II. stupně se s využitím databázové aplikace provádí vyhledání nevěrohodných údajů z aktuálně uložených celorepublikových souborů denních průměrů imisních dat.

Po dokončení sběru imisních dat a jejich nahrání do databáze ISKO za stanovené období oznámí správce imisní agendy tuto skutečnost pracovníkovi pověřenému kontrolou dat.

Vyhledání nevěrohodných údajů z aktuálně uložených celorepublikových souborů denních průměrů imisních dat se prvotně provádí pomocí databázové aplikace. Tato matematicko-statisticky podložená aplikace vyhledává podezřelá data, ke dnům s podezřelými údaji jsou vypsány denní průměry a data pěti předchozích a pěti následujících dní včetně výpisu denních průměrů na sedmi dalších geograficky nejbližších stanicích pro stejné rozpětí dní. Aplikace je automaticky spouštěna při každé aktualizaci databáze ISKO (tj. po nahrání nových dat, opravě již uložených dat, apod.) a její výstup ve formě stránky html je k dispozici pracovníkovi pověřenému prováděním kontroly věrohodnosti uložených dat.

Kromě základní databázové aplikace jsou dalšími postupy při verifikaci dat metody zpracované pro ISKO2, které jsou k dispozici pracovníkovi kontroly imisních dat.

Pracovník pověřený kontrolou dat na základě výsledků verifikace kontaktuje dodavatele dat a vyžádá si ověření podezřelých dat a případný souhlas s jejich vyloučením z databáze.

Dodavatel pošle opravená data správci dat ISKO, který opravená data uloží do databáze.

V některých případech jsou podezřelá data, potvrzená dodavateli jako chybná, pracovníkem pověřeným prováděním kontroly dat označena kódem chyby a jsou zaslána správci databáze k vyřazení. V současné době je možné využít aplikaci pro evidenci chybových hodnot, kde jsou podezřelé hodnoty odstraňovány z datových tabulek databáze ISKO a převedeny do chybových tabulek. Záznam o takovýchto přesunech je archivován.

Flagy (příznaky) jsou označeny koncentrace, které byly naměřeny v době, kdy se v okolí stanice vyskytla neobvyklá událost, případně neobvyklé události byly zjištěny během odběru nebo analýzy.

Rozsah ovlivnění měření na stanici je individuální dle povahy konkrétního místního ovlivnění. Za již značné ovlivnění ročních charakteristik považujeme v této ročence výskyt flagů platných dat nad 2 %, tj. pokud je minimální počet koncentrací označených flagy z celkového počtu naměřených koncentrací na stanici roven nebo větší než 2 %.

implemented by AQIS, and namely for each quarter of the current year.

Both procedures are based on the control of formal and logic parameters aimed at the detection and elimination of gross errors which could affect and lower the quality of statistical characteristics of the data file.

Within the second control of the measured results unreliable data are detected from the currently stored national files of daily averages of air pollution data using the database application.

After the finished collection of air pollution data for the given period and their input into AQIS database the air pollution data administrator reports this to the researcher responsible for the control of data.

The primary detection of unreliable data in the newly stored national files of daily averages of air pollution data is carried out by using the database application. This procedure based on mathematical and statistical methods detects suspicious data; the days with suspicious data are supplemented by daily averages and data on five preceding and five subsequent days incl. the daily averages at other seven nearest stations for the same time span. The application is launched automatically upon each AQIS database update (i.e. input of new data, correction of the stored data etc.) and its output in the form of html page is given at disposal of the researcher responsible for the reliability control of the stored data.

In addition to the basic data application there are further methods of data verification developed for AQIS2, which are given at disposal of the researcher responsible for the control of air pollution data.

The researcher responsible for the control of data considers the results of verification and then contacts the data supplier and requests the verification of suspicious data and, if necessary, the approval to eliminate the data from the database.

The supplier sends the corrected data to the AQIS data administrator who stores the corrected data to the database.

In some cases the suspicious data, confirmed by the suppliers as erroneous, are identified by the respective researcher responsible for data control with error codes and are sent to the database administrator for elimination. At present the application for recording the error values can be used; the suspicious values are eliminated from the AQIS database tables and transferred to error tables. The records about such transfers are archived.

Flags are used for the indication of the concentrations measured at the time when unusual events occurred near the station, or unusual events were detected during the sampling or analysis.

The extent of the influence on the station measurements is individual according to the nature of the particular local influence. As a significant influence upon the annual characteristics is considered in this yearbook the occurrence of the flags in valid data over 2 %, i.e. if the minimum number of the flagged concentrations of the total number of measured concentrations at the station

Po ukončení ročního sběru provádí pracovník pověřený kontrolou správnosti dat i kontrolu věrohodnosti všech naměřených i vypočtených (agregovaných) imisních dat překračujících imisní limity.

is equal to or greater than 2 %.

After the collection of data for the period of one year the researcher responsible for the control of data accuracy carries out also the control of reliability of all measured and calculated (aggregated) air pollution data exceeding the limit values.